

A hand holding a magnifying glass over a pile of coins. The background is a light gray surface covered with numerous coins of various denominations and colors (gold, silver, copper). The hand is positioned in the lower right quadrant, holding the handle of a black magnifying glass. The lens of the magnifying glass is focused on a small group of coins in the center-right area, making them appear larger and more detailed. The overall scene suggests a close examination or investigation of financial matters.

CĂVESCU NADIA GRAȚIELA

PIAȚA, INFLAȚIA, ȘOMAJUL

AUXILIAR CURRICULAR DE
MACROECONOMIE

EDITURA
EVOMIND

PIAȚA, INFLAȚIA, ȘOMAJUL

AUXILIAR CURRICULAR DE MACROECONOMIE

Copyright © 2021
Autor: CĂVESCU NADIA GRAȚIELA

Toate drepturile rezervate.

ISBN 978-606-9734-12-4

Editura Evomind, 2021

<https://evomind.org/>

Capitolul nr. 1: Piața – spațiul de desfășurare a activității economice

1.1 Piața

Piața- întâlnirea directă sau intermediară dintre cererea cumpărătorilor și oferta vânzătorilor pentru unul sau mai multe bunuri economice, rezultând formarea prețului și a cantităților ce se schimbă.

Piața :

- spațiul economic în care se poziționează toți agenții economici
- locul de întâlnire a agenților economici grupați în cumpărători și ofertanți
- cadrul de formare a prețului
- spațiu de adoptare a deciziilor în scopul realizării propriilor interese.
- Sistemul relațiilor concurențiale are loc între participanții la tranzacții

Funcțiile pieței:

1. de reglare a vieții economice de ansamblu;
2. de informare a tuturor agenților economici
3. de selecție a agenților economici pe criterii de eficiență economică, de verificare și confirmare a comportamentului și deciziilor luate de agenții economici
4. de distribuire a resurselor către activități economice după importanța acestora pentru existența și progresul societății

Tipuri de piețe:

- a. după natura obiectului tranzacțiilor: piața bunurilor de consum, a bunurilor de producție, a muncii, monetară , a capitalurilor, funciară, a educației, valutare , a informațiilor
- b. după natura și puterea economică a participanților la tranzacții: piețe cu concurență perfectă, piețe imperfecte
- c. după momentul finalizării tranzacțiilor: piața la vedere și piața la termen;
- d. după spațiul geografic: piața locală, regională , națională, mondială
- e. după existența bunurilor în momentul schimbului: piața reală, piața simbolică(bursa), piața virtuală
- f. după modul de informare a agenților economici: piețe transparente, piețe opace.
- g. după volumul tranzacțiilor: piețe dispersate sau descentralizate și piețe centralizate, concentrate
- h. după modul de acces pe piață: piețe libere, piețe reglementate(piața farmaceuticelor)

Componentele pieței:

- a. cererea consumatorilor
- b. oferta producătorilor
- c. prețul bunului

Prețul, în sens general, este suma de bani plătită de cumpărător vânzătorului pentru achiziționarea unei unități dintr-un bun economic, format liber în funcție e raportul cerere – ofertă.

Prețul reprezintă aprecierea sau evaluarea în bani a unui bun economic marfar și asupra căruia cumpărătorul și vânzătorul sunt de acord atunci când încheie o afacere.....pag 66 sau 62.

Funcțiile prețului:

1. evaluare sau măsurare a cheltuielilor , veniturilor și rezultatelor economice
2. informare a vânzătorului și cumpărătorului privind condițiile pieței: un preț mare poate fi interpretat ca accentuarea tensiunii nevoi resurse sau resurse rare, în timp ce , prețul mic poate însemna o abundență de resurse
3. decizie privind ce, cât, cum, pentru cine se produce respectiv se consumă
4. stimulare a agenților economici, motivare a acestora în inițierea de afaceri prin sporirea eficienței pentru recuperarea cheltuielilor și obținerea profitului scontat
5. redistribuire a veniturilor și patrimoniului spre agenți și activități eficiente
6. măsură a puterii de cumpărare a banilor

Factori de influență a prețului:

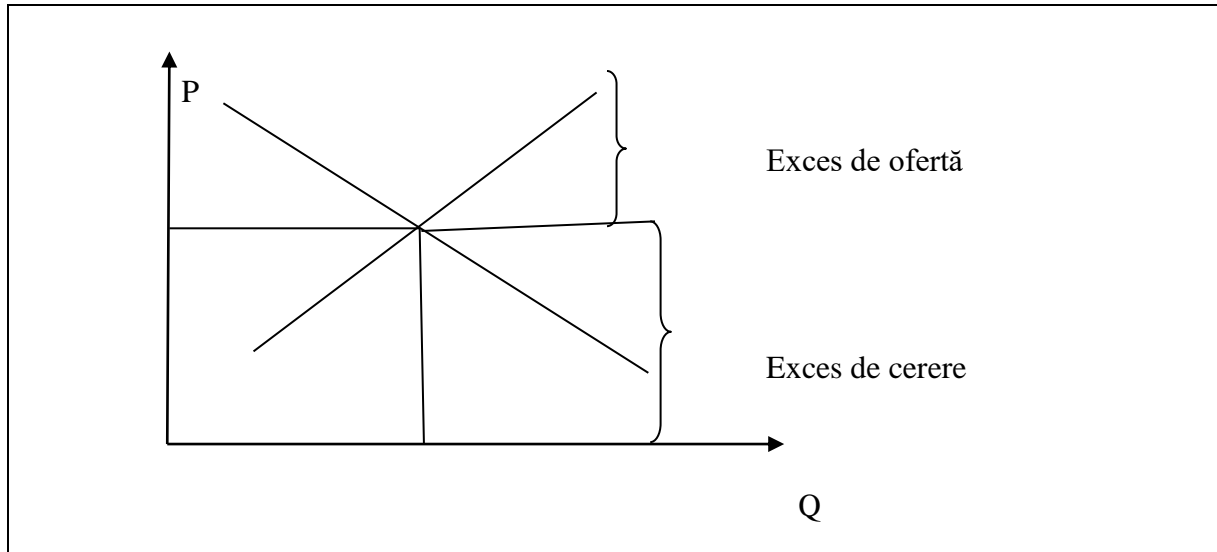
- a. factori interni: **cerere:** veniturile cumpărătorilor, intensitatea și importanța nevoilor, prețul bunurilor substituibile și complementare
ofertă: cost de producție, taxe și impozite, condiții, subvenții

- b. factori externi: intervențiile guvernamentale pentru corectarea imperfecțiunilor pieței, pentru protejarea consumatorului sau a producătorilor, politicile marilor firme...pg 63

Dacă guvernul fixează prețul marfurilor atunci acestea se numesc **administrate**, dacă sunt determinate prin jocul pieței atunci devin **libere**. Astfel, dacă cererea > oferta atunci prețul crește; dacă cererea < oferta atunci prețul scade, iar când cererea = oferta , prețul este denumit preț de echilibru.

Prețul de echilibru – prețul la care cererea și oferta satisfăcute sunt egale, în condițiile unui volum maxim de tranzacții pe piața unui bun.....pag 68 sau 6

Grafic

Exces de ofertă – cantitatea oferită $>$ cantitatea cerută, prețul fiind mai mare decât cel de echilibru, ca urmare , evoluția sa constă în scadere

Exce de cerere –cantitatea cerută $>$ cantitatea oferită, prețul fiind mai mic decât cel de echilibru, în dinamică , va crește

Importanța prețului de echilibru:

1. se formează liber, spontan pe piață
2. reglează cererea și oferta la volumul maxim al tranzacțiilor
3. relevă condițiile economice recunoscute ca normale pentru producerea și consumul unui bun la un moment dat
4. face selecția agenților economici, eliminându-i pe cei ineficienți
5. este dinamic
6. minimizează riscurile când activitatea producătorilor și consumatorilor se desfășoară la nivelul acestui preț
7. asigură satisfacerea optimă a intereselor agenților producători și consumatori
8. autoechilibrează piața unei mărfi.

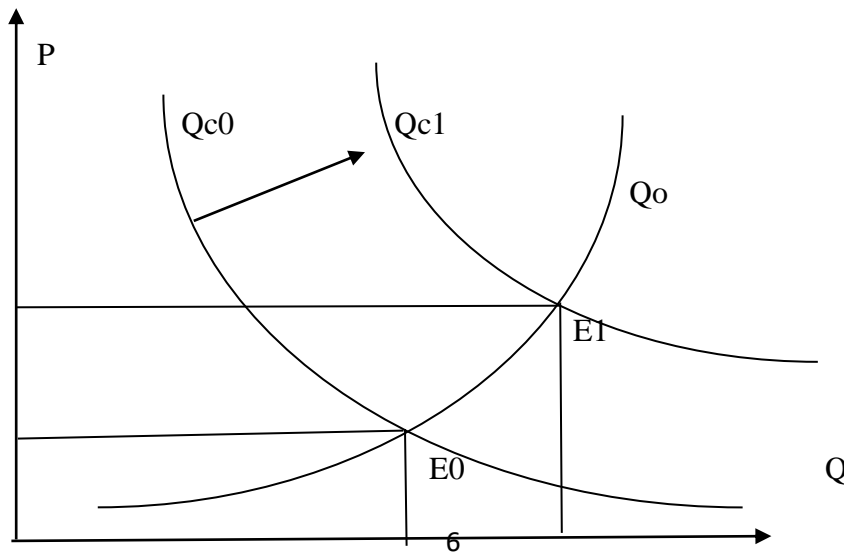
Prețul este rezultatul confruntării libere a cererii cu oferta de bunuri și servicii, dar, în realitate, statul intervine direct și indirect asupra mărimii prețului.

Astfel,

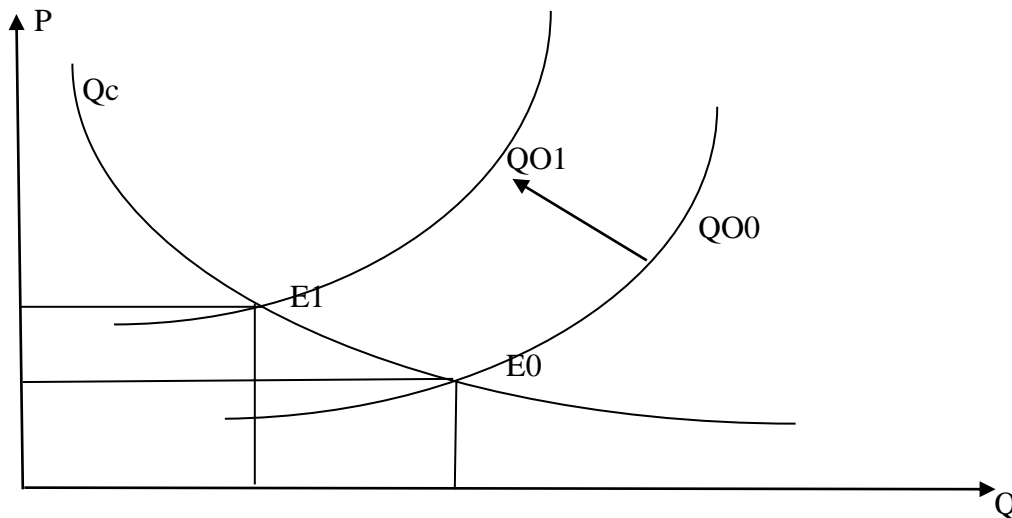
- **intervenția directă**, se concretizează în impunerea **unor plafoane** pentru preț:
- **prețuri maxime**: poziționat sub nivelul prețului de echilibru, având astfel o limită superioară care nu poate fi depășită: cererea > oferta, generează penurie de produse (este protejat consumatorul în această situație)
- **prețuri minime**: poziționat peste prețul de echilibru, are o limită inferioară care nu poate fi depășită (este protejat întreprinzătorul în această situație)
- **intervenție indirectă**: măsuri de politică economică îndreptate în direcția **stimulării cererii** prin: achiziții din acel bun sau mărirea veniturilor unor categorii de consumatori (pensionari și personal bugetar), **stimulării ofertei de bunuri**: acordarea de prime pentru producători pentru sporirea producției (subvenții), reducerea taxelor de import facilitând creșterea ofertei pe piața internă, dar, doar pentru o perioadă scurtă de timp deoarece importurile în creștere conduc la dezechilibre pe piața bunurilor și serviciilor respectiv piața valutară.

Prețul de echilibru, așa cum am subliniat anterior, este o mărime dinamică, fiind influențat de factorii care acționează asupra cererii și ofertei.

Astfel, dacă **veniturile consumatorilor cresc**, în condițiile în care ceilalți factori nu se modifică atunci graficul cererii se deplasează în dreapta (Q_{c0} către Q_{c1}), iar graficul ofertei nu se modifică (Q_o), impunând deplasarea echilibrului de la E_0 la E_1 , și creșterea prețului și a cantității de echilibru, conform graficului:

Dacă costurile de producție cresc, în condițiile în care ceilalți factori nu se modifică atunci oferta de bunuri scade, graficul ofertei se deplasează în stânga (de la $QO0$ la $QO1$) graficul cererii nu se modifică(Qc), iar echilibrul pieței se deplasează de la $E0$ la $E1$, impunând creșterea prețului de echilibru și scăderea cantității de echilibru, conform graficului:

Atenție:

Bursa de mărfuri = formă modernă de piață organizată, care funcționează în structuri și după regulamente riguroase și unde sunt tranzacționate prin intermediari, în partizi mari, mărfuri fungibile(omogene): cereale, cafea, ulei, zahăr etc

Subvenții= sume acordate de la buget, cu titlu gratuit și nerambursabil unor agenți economici pentru a-i stimula să producă sau să acă față creșterii prețurilor.

1.2 Mecanismul concurențial

Concurența - relațiile dintre agenții economici care acționează pe aceeași piață cu scopul de a-și realiza propriile interese

Premise:

- Prețuri formate liber, în funcție de cerere și ofertă
- Atomicitatea cererii și ofertei (numeroși)
- Autonomia producătorilor este asigurată de legile funcționale ale unui stat democratic.

Efecte:

- O bună alocare a resurselor
- O mai bună satisfacere a nevoilor
- Diversificarea producției
- Îmbunătățirea calității bunurilor și serviciilor oferite pe piață
- Dezvoltarea procesului inovațional
- Creșterea eficienței economice
- Creșterea competitivității firmelor naționale pe piața externă

Tipuri:

- Concurență perfectă și imperfectă
- Concurență loială și neloială

Funcțiile concurenței:

- Stimulează progresul general, incită creativitatea, imaginația agenților economici
- Diferențiază agenții economici: îi avantajează pe cei eficienți și îi sancționează pe ceilalți, prin urmare, salubritizează viața economică
- Reduce costurile unitare, diferențiază oferta

Concurența perfectă

- Atomicitatea cererii și ofertei
- Absența barierelor la intrarea/ieșirea pe/de pe piață
- Omogenitatea produselor
- Transparența perfectă
- Perfecta mobilitate a factorilor de producție

- Formarea prețurilor ca prețuri unice, orice firmă este obligată să practice prețul pieței, acesta fiind considerat o variabilă exterioară care se impune de piață , de aceea firmele sunt considerate primitoare de preț

Concurența imperfectă:

1. Monopol:

- singură firmă oferă produse de un anumit tip pe piață, produsele nu sunt substituibile , bunurile sunt omogene, prin urmare, nu se respectă atomicitatea ofertei, dar se respectă atomicitatea cererii, impune dominația producătorului asupra consumatorului;
- o firmă care deține monopolul poate acționa fie pentru a fixa prețul pieței (la un nivel superior) , fie cantitatea care poate fi achiziționată de către consumatori (oferta); În prima situație, consumatorul reacționează la variabila preț mare cumpărând mai puțin (curba cererii este descrescătoare), iar firma obține venituri în scădere. În a doua situație, cantitatea produsă și oferită de producător pieței îi oferă libertatea consumatorului de a fixa prețul la un volum de bunuri achiziționate
- intrarea/ieșirea de piață este foarte dificilă pentru agenții economici
- tipuri: **monopol contrat:** un ofertant și câțiva consumatori pentru un anumit bun; **monopol bilateral:** un ofertant și un consumator pentru un anumit bun; **monopol pur sau absolut:** dreptul de exclusivitate, licență, drept de autor sau monopolul natural rezultat din exploatarea unor resurse naturale sau oferta cu totul particulară a unui violonist, specialist într-un domeniu sau situație temporară, când , în lipsa unor programe de protecție, firmele mici sunt asimilate de cele mari.
- Monopolul există datorită barierelor de intrare pe piață determinate de guvern (monopol legal), inovații (monopolul inovațional), investiției inițiale foarte mare (monopol natural)

2. Oligopol:

- Un număr mic de ofertanți de putere economică ridicată și infinit de consumatori, prin urmare, nu se respectă atomicitatea ofertei, dar se respectă pentru cerere; producătorii pot influența atât piața cât și deciziile celorlalți competitori, firmele fiind **interdependente** și au un comportament strategic
- Bariere de intrare pe piață
- Omogenitatea produselor (oțel, aluminiu) sau diferențierea acestora (automobile)
- Faptul că firmele acționează pe aceeași piață determină înțelegeri: **cartel:** grup de firme autonome, dar care, se înțeg cu privire la preț sau un segment de piață pe care-l deține fiecare (ofertă) , ex. OPEC ; **trust** , grup de firme care nu și-au păstrat autonomia decizională, ceea ce înseamnă că au fuzionat , ex ROMPETROL

- Concurența se desfășoară prin intermediul prețurilor sau publicitate sau acordarea de facilități clienților
- Oligopol bilateral: câțiva producători și câțiva consumatori

3. Piața cu concurență monopolistică:

- Atomicitatea ofertei și a cererii
- Intrarea și ieșirea liberă de pe piață
- Diferențierea produselor
- Transparență mare, dar nu perfectă
- Ex. Piața cerealelor, a lactatelor, a brânzeturilor
- Deoarece produsele sunt diferențiate, pe termen scurt, firmele dețin putere de monopol(cât timp produsele lor reprezintă noutate pe piață), dar cererea pentru produsele lor este mai elastică deoarece are înlocuitori, chiar dacă, ușor diferențiați tehnic spre exemplu. Pe termen lung, prețul se fixează în funcție de raportul cerere – ofertă și poate conduce la reducerea cererii și profitului pentru anumite firme.

4. Monopson

- Un singur cumpărător și o infinitate de ofertanți
- Se respectă atomicitatea ofertei, dar nu cea a cererii; ex. Piața armamentului din România
- Prețul fixat de cumpărător la nivel inferior unei piețe perfecte
- Ex. Piața muncii: cumpărătorul de munca specializată, firma X , iar ofertanții de muncă sunt persoanele calificate cu specializarea solicitată
- Monopson contrat: câțiva agenți ai ofertei și un agent al cererii

5. Oligopson

- Câțiva cumpărători și o infinitate de vânzători, prin urmare, se respectă atomicitatea ofertei, dar nu cea a cererii
- Ex. Piața echipamentelor medicale, piața semințelor de floarea soarelui pentru ulei
- Cumpărătorul își impune voința pe piață

Aplicații:

Alegeți răspunsul corect:

1. Pe o piață cu concurență perfectă:
 - a. prețul este unic pentru produse omogene; b. omogenitatea produselor este relativă; c. se prestează un volum redus de tranzacții; d. agenții economici au o forță economică redusă și sunt puțini ca număr.
2. Dacă intensitatea nevoi scade atunci curba cererii:
 - a. se va deplasa în dreapta și impune creșterea prețului de echilibru; b. se va deplasa în stanga și impune reducerea cantității de echilibru; c. se va deplasa în stanga și impune creșterea prețului de echilibru; d. va fi o paralelă cu axa prețurilor.
3. Oferta unui bun este de regulă, în relație negativă cu:
 - a. prețul; b. costul total mediu; c. diminuarea prețului factorilor de producție; d. cererea
4. Dacă dreptele cererii și ofertei se deplasează în stanga atunci prețul de echilibru:
 - a. crește; b. scade; c. scade, crește, nu se modifică; d. crește, scade.
5. Piața autoturismelor este în majoritatea cazurilor o piață de tip:
 - a. monopol; b. monopson; c. oligopson; d. oligopol.
6. Prețul nu poate fi controlat de nici o forță, pe o piață de tip:
 - a. monopolistic; b. monopson; c. oligopol; d. duopson.
7. Este o caracteristică comună pieței de monopol și celei perfecte:
 - a. atomicitatea ofertei; b. atomicitatea cererii; c. prețuri mari; d. prețuri libere, formate în funcție de raportul cerere-ofertă.
8. Spre deosebire de oligopol, oligopsonul presupune:
 - a. prețuri mari pentru bunurile tranzacționate; b. atomicitatea ofertei; c. atomicitatea cererii; d. omogenitatea produselor.
9. Bursa de mărfuri este o formă modernă de piață organizată unde se tranzacționează:
 - a. mărfuri bucătă cu bucată; b. mărfuri omogene; c. bunuri intermediare; d. bunuri complementare.
10. Guvernele intervin adesea asupra prețurilor în mod direct:
 - a. fixând plafoane de preț; b. reducând cererea; c. acordând subvenții producătorilor; d. făcând achiziții publice.
11. Rațiunea de a fi a concurenței este:
 - a. de a favoriza satisfacerea trebuințelor consumatorilor; b. de a sacrifica, la nevoie, interesele producătorilor; c. de a încuraja formarea monopolurilor; d. de a elimina agenții intermediari de pe piață.
12. Concurența loială:
 - a. presupune încălcarea legilor economice; b. incită agenții economici la creativitate și inovare; c. conduce la multiplicarea costurilor; d. urmărește ca toți participanții la piață să câștige.

13. Omogenitatea bunurilor marfare este:
- a. specifică pieței de oligopol; b. o caracteristică a pieței factorilor de producție; c. o trăsătură a concurenței pure și perfecte; d. prezentă și pe piața monopolistică.
14. Dacă agenții economici sunt numeroși și cu forță economică redusă atunci piața se bucură de:
- a. transparență perfectă; b. omogenitatea produselor; c. liberă inițiativă; d. atomicitate.
15. Dominația producătorului asupra consumatorului are loc pe o piață cu concurență :
- a. perfectă; b. de monopol; c. de oligopson; d. monopolistică.
16. Prin mărirea sumelor acordate ca subvenții producătorilor, la o cerere inelastică și care nu se modifică, prețul și cantitatea de echilibru evoluează astfel:
- a. crește, respectiv scade; b. scade respectiv crește; c. ambele scad; d. ambele cresc.
17. Se reduce rolul concurenței prin preț în cazul pieței:
- a. de monopol; b. de monopson; c. monopolistice; d. perfecte.
18. Identificați afirmația adevărată:
- a. concurența prin publicitate nu are loc pe piața de oligopol; b. în situația concurenței perfecte, firmele sunt considerate primitoare de preț; c. monopolul stimulează concurența; d. intrarea/iesirea liberă pe piață este o caracteristică a oligopolului.
19. Cel mai scăzut grad de satisfacere a cererii se înregistrează pe piața:
- a. de monopol; b. de monopson; c. monopolistică; d. de oligopol.
20. Intrarea/ieșirea liberă pe piață este o caracteristică a pieței:
- a. monopolistice; b. de monopol; c. de oligopol; d. de tip cartel.
21. Oligopolul este o piață a:
- a. omogenității pentru toate produsele; b. interdependențelor dintre producători; c. transparenței perfecte a pieței; d. inexistenței barierelor de intrare pe piață.
22. Dacă cererea scade mai mult decât crește oferta atunci cantitatea și prețul de echilibru:
- a. ambele scad; b. ambele cresc; c. crește, scade; d. scade, crește.
23. Nu este o funcție a prețului:
- a. informare cu privire la tensiunea nevoi-resurse; b. motivare a producătorilor; c. mijloc de plată pentru bunurile tranzacționate prin credit; d. măsură a cheltuielilor producătorilor.
24. Dacă un producător este poziționat pe o piață caracterizată prin exces de cerere atunci prețul produselor sale:
- a. va crește; b. se va reduce; c. nu se modifică; d. tinde către valoarea minimă.
25. Prețurile maxime fixate prin intervenție statului în economie:
- a. protejează producătorul pentru acoperirea cheltuielilor; b. se fixează sub valoarea prețului de echilibru; c. sunt expresia evoluției libere a raportului cerere-ofertă; d. sunt prețuri ilegale fiind sancționate juridic.

26. Intervenția indirectă a statului pe piață presupune:
- acordarea unor sporuri salariale pentru stimularea ofertei de produse; b. acordarea unor subvenții pentru achiziții publice în vederea stimulării cererii; c. efectuarea de achiziții publice pentru stimularea cererii; d. plafoane de prețuri.
27. Monopolul contract presupune:
- atomicitatea cererii; b. câțiva producători și câțiva consumatori; c. atomicitate ofertei; d. un producător și câțiva consumatori.
28. Nu este considerată semnificație a prețului de echilibru:
- regleză cererea și oferta la volumul maxim de tranzacții; b. minimizează riscurile producătorilor și consumatorilor; c. interesele participanților la activitatea economică sunt mai bine satisfăcute; d. nu se modifică în timp.
29. Poate fi considerată premisă a concurenței:
- număr mic de producători de forță economică mare; b. prețuri administrate; c. intrarea/ieșirea liberă pe piață; d. opacitatea pieței.
30. Diferențierea produselor este specifică:
- pieței monopolistice; b. pieței de monopol; c. pieței pure și perfecte; d. întotdeauna pieței de oligopol.
31. Dacă $C = 12 - 3P$, iar $O = 8 + P$, atunci prețul și cantitatea de echilibru sunt:
- 9 și 1; b. 1 și 9; c. 2 și 4; d. 3 și 1.
32. Dacă $C = 34 - 3P$, iar oferta provine din trei surse, astfel: $Q_1 = 5 + 2P$, $Q_2 = 10 + P$, $Q_3 = 9 + 4P$, atunci prețul și cantitatea de echilibru sunt:
- 1 și 31; b. 2 și 23; c. 1 și 19; d. 4 și 7.
33. Dacă $C = 22 - 4P$, iar $Q = 10 + 6P$ și se fixează un preț administrativ de 3 u.m/buc, atunci piața se caracterizează prin:
- exces de cerere de 10 ; b. exces de ofertă de 18; c. exces de ofertă de 28; d. exces de cerere de 28.
34. Fie $Q = 14 + 3P$, iar $C = 27 - 5P$. Dacă piața se caracterizează prin exces de cerere de 5 u.m atunci prețul pieței este:
- 5; b. 6; c. 1; d. 4.
35. Fie $Q = 20 + 5P$, iar $C = 44 - P$. Dacă statul fixează un preț pe piață de 4 u.m, iar eventualele excedente de ofertă le achiziționează atunci costul guvernamental este de :
- 10; b. 16; c. 24; d. 20.

Capitolul nr. 2: Piața monetară

Banii – simbol general acceptat de cetățenii unui stat ca mijloc de schimb și de plată a datoriilor.

Etapele în evoluția istorică a banilor:

- Perioada banilor – marfă: blănuri, animale, bucăți de metale etc
- Bilete de bancă/ bancnote – sec al XVII lea
- Moneda scripturală, de credit – sec al XIX lea
- Banii electronici

Funcțiile banilor:

- mijloc de măsură a veniturilor, cheltuielilor, rezultatelor activității economice
- mijloc de schimb
- mijloc de plată: se achită taxe, impozite, mărfurile cumpărate pe credit
- mijloc de rezervă
- mijloc de măsură a averii individuale și naționale, dacă sistemul economic funcționează normal
- bani universali: euro, dolarul american, lira sterlină, yenul japonez.

Masa monetară(M) - cantitatea de bani aflată în circulație la un moment dat fiind formată din numerar(N) și monedă scripturală(Cb). Numerarul(bancnote, monede) este creat doar de Banca Națională, iar moneda scripturală de orice bancă, componentele acestea fiind interdependente astfel:

- Dacă se formează un depozit bancar suplimentar în valoare X atunci numerarul scade cu X, moneda scripturală crește cu valoarea respectivă, iar M nu se modifică și mărimea sa se determină astfel:

$$\begin{aligned}(N_0 - x) + (Cb_0 + x) &= M & N_0 - x &= N_1 \\ Cb_0 + x &= Cb_1\end{aligned}$$

- Dacă se lichidează un cont bancar în valoare Y atunci moneda scripturală scade cu Y, numerarul crește cu Y, iar M nu se modifică iar mărimea sa se determină astfel:

$$\begin{aligned}(N_0 + y) + (Cb_0 - y) &= M & N_0 + y &= N_1 \\ Cb_0 - y &= Cb_1\end{aligned}$$

2.2 Masa monetară :

$$M = \frac{PY}{v}$$

PY- valoarea tranzacțiilor sau volumul valoric al bunurilor tranzacționate

V – viteza de rotație a banilor

Puterea de cumpărare a banilor(Pcb) – cantitatea de bunuri și servicii economice care poate fi achiziționată cu o unitate monetară în condiții date de loc și timp, depinde de factori precum: starea generală a economiei, încrederea cetățenilor în moneda națională, eficiența economică individuală și globală.

$$Pcb = \frac{1}{P}$$

$$Pcb = \frac{M}{P}$$

$$Pcb = \frac{SN}{P}$$

P – preț al bunurilor

SN – salariul nominal

SR – salariul real

2.3 Piața monetară – piața pe care se întâlnesc cererea cu oferta de monedă, din confruntarea acestora e formează prețul banilor numit rata dobânzii(d')

Cererea de monedă – cantitatea de bani pe care o solicită agenții economici pentru a-și constitui stocurile de avuție sub formă monetară(nevoie de bani), nevoie ce îmbracă formele: facilitarea schimburilor de bunuri și servicii, constituirea unor stocuri monetare pentru a face față unor situații neprevăzute, valorificarea banilor prin plasamente și speculații pe piața financiară și valutară. Purtătorii cererii sunt:

- Întreprinderi
- Trezorerie
- Bănci, refinanțare
- Populație

Oferta de monedă –stocul total de bani existent la un moment dat într-o economie națională. Purtătorii ofertei sunt:

- Băncile
- Case de economii: CAR
- Societăți de asigurări
- Instituții financiare
- Banca Centrală pentru refinanțarea bancilor
- Populație
- Trezoreria

Intermediarul pe piața monetară este orice bancă, care prestează două mari categorii de operații:

- Active : acordă credite încasând dobândă(Da) – reprezentând un element de venit pentru bancă

Tipuri de credite: credit bancar pentru firme sau populație, credit comercial(se acordă sub formă de marfă, card de cumpărături), credit obligatar(apare între instituții publice, pe de o parte și investitori , pe de altă parte), credite ipotecar, credit pentru consum etc...

- Pasive: colectează și gestionează disponibilitățile bănești din economie pentru care plătește dobândă(Dp), fiind un element de cot pentru bancă.

$$Cb = Da - Dp$$

$$Cb = Prb + Cf$$

$$Prb = Prn + I$$

Cb – câștig bancar

Prb- profit brut

Prn – profit net

I – impozit = x% Prb

Cf –cheltuiala de funcționare a băncii

Dobânda(D)- suma de bani plătită de debitori creditorilor, debitor fiind persoana care a împrumutat o sumă de bani, iar creditorul cel care acordă împrumutul.

Mărimea dobânzii se poate aprecia astfel:

- În mărimi absolute , ca masa dobânzii simple respectiv masa dobânzii compuse

Dobânda simplă: - se calculează pentru un credit acordat maxim pentru 1 an de zile, iar mărimea sa se determină pe baza relațiilor:

$$D = C \times d'$$

C = credit

$$D = C \times d' \times \frac{n}{12}$$

n = nr. luni /nr zile de acordare a creditului

$$D = C \times d' \times \frac{n}{360}$$

$$S = C + D$$

S –sumă scadentă și rambursată

Dobânda compusă – sau capitalizată , se calculează pentru un credit a cărei durată de acordare depășește 1 an , iar suma se rambursează integral la scadență, mărimea sa se determină pe baza relației:

$$D = C \times (1 + d')^n - C$$

$$S = C \times (1 + d')^n$$

Dobândă calculată în tranșe anuale egale sau la sold, se calculează pentru un credit acordat pe o perioadă dată , dar restituirea se face la încheierea fiecărui an , tranșe anuale egale.

$$R_c = \frac{C}{nr}$$

R_c = rată credit

$$D_n = [C - (n - 1)R_c] \times d'$$

n = nr. ani de acordare a reditului sau nr. tranșe anuale egale

D_n = dobândă pe tranșă

- În mărimi relative, ca rata dobânzii nominale (d_n), fiind fixată de orice bancă în funcție de raportul cerere- ofertă și reale (d_r), fiind o intervenție a bancii centrale pentru reglarea cantității de bani aflată în circulație la un moment .

$$d'_r = d'_n + R_i$$

R_i = rata inflației

$$R_i = I_p - 100\%$$

$$I_p = \frac{P_1}{P_0} \times 100\%$$

P_1 – preț final al bunului de consum

P_0 – preț inițial al bunului de consum

Factorii de influență ai ratei dobânzii sunt:

- Raportul cerere – ofertă de credite
- Riscul creditului , cu cât acesta este mai mare cu atât rata dobânzii crește
- Situația economică de ansamblu, mai ales inflația : dacă prețurile bunurilor cresc atunci crește și rata dobânzii
- Tipul de credit
- Durata creditului: durată mai mare implică rata dobânzii în creștere.
- Bonitatea debitorului –capacitatea unui debitor de a restitui împrumutul

Prin sume acordate ca împrumuturi sau păstrare de disponibilități bănești , banca realizează reglarea masei monetare din circulație, la un moment dat. Astfel:

- Creșterea masei monetare este cauzată de:
 - creșterea volumului valoric al bunurilor și serviciilor tranzacționate
 - scăderea vitezei de rotație a banilor
 - acoperirea deficitului bugetar
 - schimb valutar al monedelor străine în monedă națională
 - „păstrarea banilor la saltea”

- Principalele căi de creștere monetară sunt:

- Acordarea credite: $M_1 = M_0 + C - S$

C – valoarea creditelor acordate

S – sume scadente și rambursate

- Emisiune monetară
 - Schimb valutar
 - Scăderea ratei de rezervă obligatorie a băncii(r).
 $r(y)$ scade atunci oferta de monedă crește, prin urmare d scade, se ieftinesc creditele, volumul creditelor crește, iar masa monetară(M) crește
- Scăderea masei monetare este cauzată de:
 - Scăderea volumului de bunuri și servicii
 - Creșterea vitezei de rotație a banilor
 - Excedent bugetar
 - Schimb valutar al monedei naționale în monedă străină.
 - Principalele căi de reducere monetară sunt:
 - limitarea, plafonarea creditului
 - rambursarea creditului
 - schimb valutar
 - creșterea ratei de rezervă obligatorie a băncii(r)
 $r(y)$ crește atunci oferta de monedă scade, prin urmare d crește, se scumpesc creditele, volumul creditelor scade, masa monetară(M) scade.

Dicționar suplimentar:

- Operații monetare – finanțare și refinanțare. Refinanțarea reprezintă operația prin care o bancă se împrumută de la o altă bancă, în vederea asigurării continuității activității sau creditarea creditorilor
- Inflația – dezechilibru de ansamblu al economiei caracterizat prin masă monetară ce depășește nevoile economiei sau masă monetară superioară volumului fizic de bunuri existente pe piață, fiind caracterizată prin creșterea generalizată a prețurilor și scăderea puterii de cumpărare a banilor.
- Convertibilitatea unei monede – capacitatea respectivei monede de a fi schimbată pe o altă monedă, capacitatea de a circula liber pentru moneda considerată. Premisele convertibilității pot fi:
 - Consolidarea economiei naționale: prețuri stabile, inflația redusă, etc.
 - Eficiența economică a agenților
 - Echilibrarea balanței comerciale și de plăți
 - Curs valutar real, flotant, format liber în funcție de raportul cerere- ofertă
 - Intervenție limitată a statului în economie
 - Sistem bancar solid, stabil
- Ecuația de echilibru monetar: oferta de monedă(Mv) = cererea de monedă(PY)

$$M \times v = P \times Y$$

Aplicații:

Alegeți răspunsul corect:

1. Prin lichidarea parțială a unui cont bancar, numerarul :
 - a. scade; b. crește; c. nu se modifică; d. crește descrescător.
2. Rata dobânzii active:
 - a. reprezintă rata dobânzii plătită de bancă; b. este mai mare decât rata dobânzii pasive; c. este sinonimă cu profitul bancar; d. este întotdeauna egală cu rata dobânzii pasive.
3. Printre factorii care influențează mărimea puterii de cumpărare a banilor se regăsește:
 - a. încrederea cetățenilor în monedele deplin convertibile; b. starea generală a sistemului bancar; c. eficiența de ansamblu a agenților economici autohtoni; d. numai eficiența prestatorilor de servicii.
4. Debitorul este preoana care:
 - a. împrumută o sumă de bani; b. acordă credite; c. tranzacționează mărfuri la bursă; d. este intermediarul pieței monetare.
5. Scăderea cotei de rezervă obligatorie a băncii conduce la:
 - a. scumpirea creditului și creșterea masei monetare; b. ieftinirea creditului și reducerea masei monetare; c. ieftinirea creditului și creșterea masei monetare; d. creșterea ratei dobânzii.
6. Dacă unitatea monetară este folosită pentru a specifica prețul bunului A atunci banul îndeplinește rolul de:
 - a. mijloc de schimb; b. mijloc de plată; c. măsură a activității economice; d. rezervă a agenților economici.
7. Dacă masa monetară crește mai rapid decât activitatea economică atunci:
 - a. manifestările inflaționiste se reduc în intensitate; b. manifestările inflaționiste se amplifică; c. eficiența sistemului economic este în creștere; d. este stimulată absorbția inovațiilor la nivel productiv.
8. Mărimea relativă a dobânzii este denumită:
 - a. dobândă simplă; b. dobândă compusă; c. rata dobânzii; d. dobânda plătită în tranșe egale.
9. Rata dobânzii nu depinde de:
 - a. riscul creditului; b. bonitatea debitorului; c. tipul creditului; d. raportul cerere – ofertă de titluri de valoare.
10. Pentru creditor dobânda este:
 - a. un venit; b. un cost; c. un preț; d. prețul format pe piața muncii.
11. Între împrejurările care duc la restrângerea masei monetare vom include:
 - a. creșterea prețurilor interne; b. creșterea vitezei de rotație a banilor; c. schimb valutar; d. creșterea volumului valoric al tranzacțiilor.

12. Dacă piața monetară se caracterizează prin exces de fonduri de împrumut atunci rata dobânzii :
- scade;
 - crește;
 - nu se modifică;
 - este inferioară ratei dobânzii de echilibru.
13. Dezechilibru inflaționist se caracterizează prin evoluția divergentă a masei monetare și a:
- prețurilor bunurilor ;
 - cantității de bunuri tranzacționate;
 - dobânzilor;
 - vitezei de rotație a banilor.
14. Emitentul de numerar este:
- orice bancă comercială;
 - Banca Națională;
 - Guvernul României;
 - Trezoreria României.
15. Între ofertanții de monedă remarcăm:
- agenții economici, în calitate de debitori;
 - Banca Centrală și băncile comerciale;
 - societățile de asigurări atunci când solicită un împrumut;
 - persoane fizice când înregistrează deficit bugetar.
16. Dacă volumul de bunuri și servicii crește mai rapid decât viteza de rotație a banilor atunci masa monetară:
- scade;
 - scade descrescător;
 - nu se modifică;
 - crește.
17. Operațiile de refinanțare sunt operațiile:
- de creditare pentru agenții economici în vederea bunei desfășurări a activității productive;
 - creditare a instituțiilor statului pentru acoperirea deficitului bugetar;
 - de creditare a băncilor pentru continuarea activității;
 - de creditare a administrației locale.
18. Pentru un împrumut acordat pentru 3 luni de zile, dobânda:
- se capitalizează;
 - se calculează ca dobândă simplă;
 - se calculează ca dobândă la dobândă;
 - se poate aprecia doar ca rată a dobânzii.
19. În T₀, masa monetară este 1000 miliarde. În T₁ se acordă credite în valoare de 400 miliarde , iar credite de 200 miliarde ajung la scadență și se rambursează. Indicele masei monetare este:
- 80%;
 - 130%;
 - 120%;
 - 140%.
20. Un agent economic ia un credit de 100 mil. De la o bancă pe o perioadă de 4 ani cu o rată a dobânzii de 20%. Care este suma rambursată băncii , dacă împrumutul se plătește integral la scadență:
- 180 mil;
 - 207.360.000;
 - 307.360.000;
 - nu se poate determina.
21. Un credit de 6 mil este acordat pe o perioadă de 6 ani cu o rată a dobânzii de 10%. Dacă rambursarea împrumutului se realizează în tranșe anuale egale, atunci dobânda plătită în cea de-a patra tranșă este:
- 1.000.000;
 - 600.000;
 - 400.000;
 - 300.000
22. Dacă viteza de rotație a banilor crește de 3 ori, iar masa monetară scade cu 40% atunci valoarea tranzacțiilor:
- crește de 4 ori;
 - scade cu 15%;
 - crește cu 80%;
 - scade cu 20%.

23. O bancă acordă credite din economiile populației în valoare de 42 mil. Um. Dacă rata dobânzii active este cu 10 puncte procentuale mai mare decât rata dobânzii pasive, iar profitul bancar este dublul cheltuielilor de funcționare, atunci mărimea profitului este:
a. 2,8 mil; b. 1,4 mil; c. 3,2 mil; d. 4,9 mil.
24. Diferența dintre primul și al doilea credit acordat de o bancă este de 15 mil. Primul credit este acordat pe 9 luni cu 20%, în timp ce , al doilea împrumut pe 6 luni cu 10%. Dacă dobânda încasată din primul credit este de 4 ori mai mare decât dobânda adusă de cel de-al doilea credit, atunci mărimea creditelor este:
a. 60 mil și 45 mi.; b. 35 mil și 20 mil; c. 45 mil și 30 mil; d. 75 mil și 60 mil.
25. Dacă masa monetară crește cu 10%, iar prețurile bunurilor vândute cu 5% atunci puterea de cumpărare a monedei:
a. scade cu 2%; b. crește cu 4,7%; c. crește cu 9%; d. crește cu 7,5%.
26. Un agent economic dorește să dețină în cont peste 2 ani suma de 1210 ron. Care trebuie să fie rata dobânzii pentru ca el să depună acum 1000 ron:
a. 20%; b. 10%; c. 12%; d. 11%.
27. Un agent economic depune la o bancă 2000 ron, iar peste 1 an deține în cont 2500 ron. Dacă în perioada respectivă prețurile bunurilor au crescut în general, cu 5 % atunci rata dobânzii reale este:
a. 20%; b. 25%; c. 27%; d. 24%.
28. Emitentul de monedă scripturală este:
a. Banca Națională; b. Guvernul României; c. orice bancă comercială; d. Trezoreria României.
29. Apariția și evoluția formelor banilor este explicată prin:
a. dezvoltarea schimbului; b. eficiența agenților economici; c. intervenția masivă a statului în economie; d. dezvoltarea sistemului bancar.
30. Dacă se achită ratele pentru un imobil cumpărat prin credit ipotecar, atunci banul îndeplinește funcția de:
a. mijloc de schimb; b. mijloc de rezervă; c. mijloc de măsurare a cheltuielilor; d. mijloc de plată.

Capitolul nr. 3: Piața capitalurilor

3.1 Piața capitalurilor (financiară)

Piața capitalurilor (financiară): piața care face comerț cu titlurile de valoare sau active financiare. Participanții sunt emitenții și posesorii de titluri care le vând pentru a le transforma în lichidități, iar investitorii, care dețin capital bănesc le cumpără pentru a atinge diferite scopuri.

Titlurile de valoare sunt: acțiuni, obligațiuni

Acțiunile: -titlu de valoare, de proprietate, care atestă calitatea de proprietar asupra unei părți din capitalul social al unei firme.

-elemente de identificare: valoarea nominală a unui titlu reprezintă prima valoare a acestuia, este înscrisă pe titlu și nu se modifică;

- drepturi și obligațiile acționarilor

- tipuri de acțiuni: nominative (au înscris numele proprietarului) și acțiuni la purtător (nu au înscris numele proprietarului).

De reținut: posesorul acțiunilor primește dividend, fiind un venit variabil care se determină din profitul net al firmei emittente.

Obligațiunile – titlu de credit asupra societății emittente, care atestă un împrumut pe termen lung, acordat de deținătorul titlului, numit obligatar (creditor), emittentului.

-elemente de identificare

-drepturile obligatarului:

- dr. de a încasa un venit fix, numit dobândă sau cupon;

-dr. de a primi la scadență suma oferită sub formă de împrumut

- tipuri de obligațiuni, principalii emitenți = administrația locală și centrală, întreprinderi publice și bănci

De reținut:

- prin vânzare de obligațiuni masa monetară aflată în circulație scade, iar prin răscumpărarea acestora masa monetară crește.

-	- ACȚIUNE	- OBLIGAȚIUNE
- Conținut	- Titlu patrimonial	- Titlu de credit
- Calitatea și rolul deținătorului în gestiunea emitentului	- Coproprietar; drept de vot în Adunarea Generală	- Creditor nu participă la gestiune
- Veniturile pentru titularul titlului	- Dividende – venituri variabile, depind de mărimea profitului firmei	- Dobânzi ferme, plătite obligatoriu de emitent sub forma cuponului
- Riscuri asumate de deținător	- Plasament riscant: - nu primește dividende dacă firma nu realizează profit - pierderi când firma este lichidată	- plasament cu riscuri reduse sau zero: - riscuri de nerambursare nu există în cazul garanțiilor de stat - în cazul lichidării firmei, creditorii au prioritate în fața acționarilor
- Durata	- Există cât timp firma funcționează	- Limitată, până la scadență.

3.2 Piața capitalurilor:

-forme: - piața financiară primară : sunt tranzacționate titluri nou emise, la un curs, de regulă ferm, egal cu valoarea nominală, intermediarul fiind banca.

-piața financiară secundară

Bursa de valori – instituție care asigură mecanismele necesare pentru tranzacționarea titlurilor financiare emise în prealabil de agenții economici și aflate în proprietatea altor unități economice decât cele emitente. Este piața reală care se apropie cel mai mult de concurența perfectă deoarece:

1. cererea de titluri provine de la un număr mare de solicitanți care doresc să investească, să-și constituie rezerve sau urmăresc scopuri speculative : atomaticitatea cererii
2. oferta de titluri provine de la un număr foarte mare de societăți emitente , administrația locală și centrală: atomaticitatea ofertei
3. transparența perfectă a pieței: orice decizie politică, economică, socială internă și externă influențează activitatea bursei , bursa fiind cea mai transparentă piață reală.
4. prețurile formate liber, în funcție de raportul cerere- ofertă de titluri, dar ca prețuri unice , stabilite în funcție de importanța economică națională, regională, locală a societății emitente a titlurilor.

Prețul este denumite curs și depinde de raportul cerere – ofertă, raport influențat de factorii:

- situația economică a societății emitente – influență directă
- mărimea veniturilor anterioare aduse de titlu– influență directă
- rata inflației– influență directă
- conjuctura internă și internațional– influență directă – influență directă
- rata dobânzii – influență indirectă
- previziunile privind evoluția firmei emitente– influență directă
- așteptările în ceea ce privește evoluția de ansamblu a economiei

$$C = \frac{V}{d}$$

V – venit adus de titlu: dividend sau cupon
d – rata dobânzii

De reținut: Dacă rata dobânzii pe piața monetară este în creștere atunci capitalurile bănești ale investitorilor vor fi orientate către piața monetară(deoarece permite obținerea unei dobânzi substanțiale), ca urmare , cererea de titluri financiare se reduce, deci la o ofertă de titluri constantă , prețul sau cursul scade.

5. Titlurile se tranzacționează pe piața bursieră prin două tipuri de operații:
- la vedere
 - la termen sau speculative

Operațiile la termen sunt speculative deoarece o parte a schimbului câștigă, în timp ce, cealaltă parte pierde, astfel:

-a la baisse(bear): vânzătorul câștigă deoarece la momentul T0, moment care coincide cu încheierea înțelegerii între părți , vânzătorul negociază o valoare a cursului mizând pe scăderea acesteia la momentul T1. Dacă se realizează previziunea sa atunci a încasat o valoare mai mare în comparație cu valoarea operației la vedere pentru T1, iar automat, cumpărătorul pierde.

-a la hausse(bull): cumpărătorul câștigă deoarece a mizat pe creșterea valorii cursului la momentul T1, deci a plătit o sumă mai mică la momentul T0, automat vânzătorul pierde.

Funcțiile bursei de valori:

- este locul unde se întâlnesc cei care vând cu cei care cumpără titluri
- stimulează investițiile deoarece emitenții de titluri utilizează banii obținuți de pe piață pentru a-și argi capacitățile de producție
- mobilizează lichiditățile bănești din economie
- permite dobândirea pachetului acțiunilor de control, prin ofertă publică de cumpărare și achiziționarea treptată a acțiunilor unei firme
- caracterizează nivelul de dezvoltare al unei economii

- sanctuarul capitalismului și barometru extrem de sensibil al economiei
- transformarea operativă a capitalului bănesc în capital real(utilaje) și invers
- sustrage din economie o mare parte din resursele bănești , orientându-le către bursă în scopuri speculative.

De reținut:

O persoană care dorește să investească o sumă de bani are două alternative: piața monetară și cea a capitalurilor.

Va prefera prima variantă dacă rata dobânzii(d') este superioară randamentului titlurilor.

Astfel, randamentul titlurilor(r) :

$$r = \frac{\text{efecte}}{\text{eforturi}} 100$$

$$r = \frac{\text{venit}}{\text{curs de cumpărare}} 100 = \frac{\text{curs de vânzare} - \text{curs de cumpărare} + \text{dividend sau cupon}}{\text{curs de cumpărare}} 100$$

Dacă $r > d'$ atunci investitorii vor fi orientați către piața capitalurilor sau este îndeplinită condiția de plasament eficient.

Dacă vor prefera piața capitalurilor atunci se vor orienta către titluri admise la bursă sacrificând pe cele neadmise la bursă, și în general, vor prefera obligațiunile fiind mai sigure.

Aplicații:

Alegeți răspunsul corect:

1. Pe piața financiară primară se tranzacționează:
 - a. monedă scripturală; b. active financiare nou emise; c. titluri de valoare anterior emise; d. depozite bancare la vedere.
2. Nu poate fi considerat însemn sau dată de identificare a obligațiunii:
 - a. scadența; b. rata cuponului; c. numele persoanei care deține un titlu la purtător; d. valoarea nominală.
3. Prin vânzarea de obligațiuni masa monetară:
 - a. crește; b. scade; c. nu se modifică; d. cele două concepte sunt interdependente.
4. Acțiunea la purtător se deosebește de cea nominativă prin faptul că:
 - a. au înscris numele firmei emitente; b. precizează valoarea nominală; c. nu au înscris numele posesorului; d. conțin elemente de securitate.
5. Deținătorii de obligațiuni față de emitent au calitate de :
 - a. creditor; b. debitor; c. intermediari pe piața monetară; d. brokeri
6. Acțiunea se aseamănă cu obligațiunea prin:
 - a. ambele aduc posesorului un venit fix; b. ambele aduc posesorului un venit variabil; c. ambele implică riscuri; d. deținătorii ambelor titluri au calitate de creditori.
7. Piața bursei de valori se apropie de concurența:
 - a. imperfectă; b. de monopol; c. monopolistică; d. perfectă
8. Dacă când rata dobânzii pe piața monetară este în creștere atunci cererea de titluri financiare:
 - a. scade; b. crește; c. nu se modifică; d. scade, crește, nu se modifică.
9. Pe piața financiară primară, prețul titlurilor tranzacționate este:
 - a. variabil, determinat de raportul cerere – ofertă; b. fix, egal cu valoarea nominală; c. stabilit prin intervenție bănci centrale; d. impus de către stat, ca orice preț administrat.
10. Dacă veniturile anterioare aduse de titlu sunt mari (în condițiile în care celelalte condiții nu se modifică) , atunci cursul pe piața financiară secundară:
 - a. crește; b. scade; c. nu se modifică; d. depinde de evoluția pieței monetare
11. Intermediarii pe piața financiară secundară sunt:
 - a. băncile; b. broker-ul; c. băncile de investiții; d. societăți de plasare a forței de muncă.
12. Prin răscumpărarea de obligațiuni , masa monetară:
 - a. crește; b. scade; c. nu se modifică; d. variază în funcție de rata dobânzii

13. Pe piața bursei de valori:
- oferta este atomicizată; b. prețurile sunt fixate prin intervenția statului; c. nu se respectă atomicitatea cererii; d. titlurile tranzacționate sunt integral diferențiate.
14. Dacă rata dobânzii pe piața monetară este în scădere atunci cursul titlurilor:
- scade; b. crește; c. nu se modifică; d. crește descrescător
15. Una din afirmațiile următoare cu privire la bursa de valori este eronată:
- este un barometru extrem de sensibil al economiei; b. favorizează procesul de concentrare a puterii economice; c. asigură transformarea operativă a capitalurilor reale în capitaluri bănești; d. favorizează procesul investițional real la nivel de sistem economic prin multiplicarea operațiilor speculative.
16. Dacă rata inflației este în creștere atunci:
- cursul titlurilor la bursă crește, iar în operațiile la termen câștigă vânzătorul; b. cursul titlurilor scade, iar în operațiile la termen pierde cumpărătorul; c. cursul titlurilor crește și câștigă cumpărătorul în operațiile speculative; d. cursul scade și câștigă vânzătorul în operațiile la termen.
17. Randamentul unui titlu tranzacționat la bursă se determină pe baza relației:
- $\frac{Dv}{C} \times 100$; b. $\frac{efort}{efect} \times 100$; c. $\frac{C}{V} \times 100$; d. $\frac{V}{d} \times 100$
18. În operațiile à la baisse , cumpărătorul de titluri pierde prin:
- creșterea cursului; b. scăderea cursului; c. determinarea cursului în funcție de raportul cerere – ofertă; d. amplificarea fenomenelor inflaționiste.
19. Venitul specific acțiunilor , ca titluri de valoare:
- este un venit fix, calculat în funcție de profitul net al societății emitente; b. este un venit determinat de raportul cerere- ofertă; c. este un venit variabil; d. este fixat de agenții de schimb de pe piața financiară.
20. Dacă rata dobânzii crește de la 10% la 20% și impune modificarea cursului obligațiunilor cu 2000 u.m atunci venitul adus de titlurile respective este:
- 400 u.m; b. 4000 u.m; c. 2000 u.m; d. 150 u.m
21. Dacă randamentul unei titlu crește cu 40%, iar cursul acestuia crește cu 20%, atunci venitul adus de titlu respectiv posesorului:
- scade cu 10%; b. crește cu 24%; c. crește cu 52%; d. crește cu 68%.
22. La momentul T0, rata dobânzii unei obligațiuni a fost de 10%, iar prețul de piață al acestui titlu 1200 u.m. Dacă rata dobânzii crește cu 20 puncte procentuale atunci cursul titlului:
- scade cu 500 u.m; b. crește cu 400 u.m; c. scade cu 800 u.m; d. crește cu 900 u.m.
23. Un agent economic cumpără la termen acțiuni X, în număr de 200, la un curs de 1200 u.m și vinde , la același termen, acțiuni Y, în număr de 300 la un curs de 1100 u.m. La scadență, cursul titlurilor tranzacționate atinge valoarea de 1000 u.m, atunci agentul economic :
- câștigă 10.000 u.m; b. pierde 10.000 u.m; c. câștigă 20.000 u.m; d. pierde 20.000 u.m

24. O persoană cumpără o acțiune la 4500 u.m, pe care o păstrează 5 luni. În această perioadă încasează dividend de 500 u.m, iar la scadență, vinde titlurile cu 4700 u.m. Dacă rata dobânzii pe piața monetară este de 12%, plasamentul financiar este:
- a. avantajos; b. dezavantajos; c. nu sunt date suficiente pentru a aprecia eficiența plasamentului; d. depinde de deciziile luate de Consiliul de Administrație al bursei.
25. O societate comercială produce bunuri cu cheltuieli e 60 mil u.m, pe care le vinde încasând 100 mil um. Dacă impozitul pe profit este 10%, iar cota repartizată acționarilor sub formă de dividende este de 50% atunci un acționar care deține 10% din capitalul social al firmei va încasa:
- a. 2.000.000 u.m; b. 1.200.000 u.m; c. 240.000 u.m; d. 1.800.000 u.m

Capitolul nr. 4: Piața muncii

4.1 Piața muncii

Piața muncii: spațiu în care se întâlnesc și se nasc relații dintre purtătorii cererii și ofertei de muncă, relații ce sunt reglementate în conformitate cu reglementările existente și prin care se stabilesc condițiile de angajare și mărimea și dinamica salariului, care sunt consemnate într-un act (document) oficial denumit generic contract de muncă.

Cererea de muncă

– nevoia de muncă salariată care se formează în economie într-o anumită perioadă de timp

-se exprimă prin numărul de locuri de muncă salariate oferite de agenții economici sau societățile comerciale, într-o perioadă dată de timp;

-se poate exprima și sub forma ofertei de locuri de muncă

-factori de influență:

- Cererea de bunuri și servicii: cu cât unitățile economice produc mai mult cu atât este mai mare nevoia de muncă.
- Prețul factorilor de producție care pot substitui munca în activitatea productivă: cu cât factorii care pot înlocui munca sunt mai scumpi cu atât crește cererea de muncă
- Gradul de substituire a muncii – cu cât crește capacitatea muncii de a fi înlocuită în activitate productivă cu alți factori de producție cu atât scade cererea de muncă
- Salariul – cu cât salariul este mai mare cu atât costurile salariale pentru producător vor crește deci cererea de muncă scade
- Productivitatea marginală a muncii – venitul marginal obținut de firmă ca urmare a folosirii a încă un angajat, conform relației:

$$VM = Wmg\Delta L \times P, \text{ VM – venit marginal,}$$

$$Wmg\Delta L = \text{productivitatea marginală a muncii,}$$

$$P \text{ –prețul bunurilor.}$$

Atenție: Condiția de sănătate a firmei: Dinamica productivității muncii este superioară dinamicii salariului și în aceste condiții, costurile salariale pe unitatea de produs(medii) scad, rata rentabilității crește, mărimea profitului este în creștere.

Oferta de muncă

– resursele de muncă **salariate** care se formează la nivelul unui sistem economic, într-o perioadă dată de timp sau cantitatea de muncă pe care o pot depune membrii societății în condiții salariale într-o perioadă dată de timp.

-se exprimă prin numărul persoanelor apte de muncă care derulează activități în condiții salariale;

-se poate exprima prin cererea de locuri de muncă

-factori de influență:

- Salariul – fiind un venit pentru angajat, odată cu mărirea acestuia oferta de muncă va crește – relație pozitivă

Oferta de muncă = costul marginal al muncii CML

$$CML = SN \times \Delta L$$

- Preferințele indivizilor privind timpul liber/ timpul de muncă.
 - Preferințele sindicatelor pentru salarii mai mari/ mai multe locuri de muncă
 - Demografia
 - Durata muncii
 - Nivelul de dezvoltare economică și socială și situația materială a gospodăriilor.

În concluzie, piața muncii nu este unică, nici unitară deoarece cererea de muncă derivă din cererea de bunuri și servicii, iar oferta de muncă este rezultatul evoluției populației active disponibile de la nivelul unui sistem economic.

Funcțiile pieței muncii:

- Mijlocește alocarea resurselor de muncă pe sectorare și genuri de activități în concordanță cu cererea de muncă;
- Asigură unirea și combinarea factorilor de producție în mod eficient
- Mijlocește formarea climatului de muncă și furnizează informații utile în vederea orientării profesionale potrivite.

Piața muncii poate funcționa dacă:

1. Asigură dreptul la muncă pentru toți posesorii de muncă
2. Interzice munca forțată

3. Asigură disciplina în muncă
4. Asigură protecția muncii
5. Respectă dreptul la odihnă
6. Respectă libertatea de asociere în sindicate potrivit legii
7. Respectă dreptul la grevă
8. Asigură pregătirea și reconversia profesională.

Particularitățile pieței muncii:

- ❖ Formarea ofertei de muncă se realizează în timp îndelungat(16 ani)
- ❖ Cererea de muncă este practic invariabilă pe termen scurt deoarece depinde de investițiile realizate în economie
- ❖ Mobilitatea relativ redusă a ofertei de muncă deoarece oamenii odată stabiliți într-un loc își întemeiază familii, gospodării și acceptă mai greu să-și schimbe locul de muncă
- ❖ Perisabilitatea ridicată a forței de muncă – rigiditatea ofertei de muncă decurge din faptul că, ofertantul de muncă nu poate aștepta la infinit un loc de muncă potrivit, are nevoie de venituri.
- ❖ Purtătorii ofertei de muncă nu sunt agenți economici care își oferă capacitățile de muncă pe piață ca orice altă marfă deoarece „ Omul este mai mult decât marfă” , Paul Samuelson
- ❖ Cererea și oferta de muncă nu sunt omogene.

Etapele(fazele) pieței muncii:

1. Prima : analiza de ansamblu, generală a pieței muncii , conform căreia : se formează condițiile generale de angajare a salariaților , se conturează principiile care stau la baza determinării salariului, dar mai ales a dinamicii acestuia; programul orar de 8 ore/ zi este stabilit în conformitate cu exigențele întreprinzătorului și capacitatea de muncă a salariaților
2. A doua fază: are loc întâlnirea în termeni reali a cererii cu oferta de muncă: cererea se dimensionează concret ca volum și structură; oferta se delimitează în funcție de programul de muncă , venitul așteptat, disponibilitatea de muncă suplimentară; se stabilește concret mărimea și dinamica salariului.

Salariul – suma de bani plătită factorului de producție muncă pentru activitatea desfășurată în unitatea economică

- cost pentru angajator
- venit pentru angajat
- preț format liber, în funcție de cererea – oferta de muncă.

Mărimea și dinamica salariului depind de factorii :

- ❖ Cu influență pozitivă: productivitatea marginală muncii; condițiile de muncă; costul muncii.
- ❖ Cu influență negativă: legislația internă și europeană a muncii; migrația internațională a muncii; gradul de grupare în sindicate; puterea liderilor de sindicat de a susține revendicările membrilor; legislația cu privire la mișcările greviste din fiecare țară ;
- ❖ Intervenție statului în economie: spre exemplu, fixarea salariului minim pe economie, acordarea unor facilități pentru unele specializări profesionale etc.

Tipuri de salariu:

- ❖ Salariul nominal (SN)
- ❖ Salariul real (SR) $SR = \frac{SN}{P}$ P – prețul bunurilor de consum, SR – puterea de cumpărare a salariului nominal
- ❖ Salariul social – formă de ajutor: plata indemnizației de concediu medical
- ❖ Salariul colectiv –recompense, spre exemplu: prime.
- ❖ Câștig nominal -
- ❖ Câștig real –
- ❖ Salariul nominal brut
- ❖ Salariul nominal net $SNn = SNb - I$,I = impozit = x%SNb

Aplicații:

1. Pe piața muncii, dacă oferta de muncă scade mai rapid decât creșterea cererii de muncă atunci salariul de echilibru:
 - a. crește; b. scade; c. nu se modifică; d. evoluează numai în funcție de costul muncii.
2. Nevoia de muncă în raport cu cererea de muncă este:
 - a. mai mică; b. mai mare; c. egală; d. nu are nici o legătură.
3. Cererea de muncă reprezintă:
 - a. nevoia de muncă din economie; b. munca prestată în economie de cei apti; c. resursele de muncă salariate existente în economie; d. nevoia de muncă salariată.
4. Între modificarea cererii de muncă și modificarea prețurilor de pe piața diferitelor bunuri există o relație:
 - a. indirectă; b. negativă; c. pozitivă; d. de la întreg la parte.
5. Dacă productivitatea marginală a muncii crește atunci cererea de muncă :
 - a. crește; b. scade; c. nu se modifică; d. influențează numai oferta de muncă.
6. Pe termen scurt, oferta de muncă:
 - a. depinde de așteptările consumatorilor; b. scade; c. crește; d. nu se modifică.
7. Nu reprezintă o particularitate a ofertei de muncă:
 - a. perisabilitatea; b. formarea ofertei de muncă se subordonează numai legilor pieței; c. formarea în timp îndelungat; d. prezintă mobilitate relativ redusă.
8. Cea mai importantă condiție de definire atât a cererii cât și a ofertei de muncă este:
 - a. calificarea; b. vârsta; c. mobilitatea; d. condiția de salarizare.
9. O caracteristică a primei faze a pieței muncii poate fi:
 - a. delimitarea strictă a programului de muncă; b. conturarea principiilor care acționează la stabilirea salariilor; c. stabilirea numărului de ore suplimentare pe care le acceptă să le realizeze salariatul; d. dimensionarea mărimii și dinamicii salariului în mod real.
10. Spre deosebire de salariul colectiv, salariul social:
 - a. se acordă tuturor angajaților; b. reprezintă o recompensă a muncii; c. este o sumă fixă, plătită în mod egal tuturor angajaților; d. îmbracă forma de indemnizație de concediu medical.
11. Contractul de muncă nu cuprinde:
 - a. răspunderea angajatului și angajatorului; b. condițiile de promovare în muncă; c. modul în care vor fi remunerate orele suplimentare; d. alocarea resurselor pe activități și firme.
12. Dacă salariul crește atunci oferta de muncă:
 - a. scade; b. crește; c. nu se modifică; d. scade deoarece salariul este un element de cost pentru angajator.
13. Dacă salariul nominal crește mai lent decât prețurile bunurilor de consum atunci salariul real:
 - a. crește; b. scade; c. nu se modifică; d. depinde de rata inflației.

14. Nu poate fi considerat factor de influență negativă a mărimii și dinamicii salariului:
- gradul de grupare în sindicate a salariaților; b. costul muncii; c. legislația internațională a muncii; d. puterea sindicatelor de susținere a revendicărilor salariaților.
15. Câștigul nominal spre deosebire de salariul nominal:
- este mai mare; b. este mai mic; c. poate fi mai mare, mai mic sau egal; d. este egal, fiind concepte identice.
16. Dacă salariul nominal crește cu 5%, în, timp ce salariul real scade cu 15% atunci prețurile bunurilor de consum:
- crescu cu 26,4%; b. scad cu 15,2% ; c. cresc cu 23,5%; d. scad cu 11,7%
17. Salariul nominal inițial este de 1900 ron , iar în luna următoare va crește cu 25% din creșterea prețurilor bunurilor de consum . Dacă prețurile cresc cu 14% atunci salariul nominal devine:
- 2565 ron; b. 1966,5 ron; c. 1974 ron; d. 2045 ron.
18. Salariul real crește cu 15%, iar salariul nominal se indexează cu 25%. Determinați rata inflației, care a condus la majorarea veniturilor salariale:
- 8,6%; b. 3,4%; c. 7,4%; d. 2,3%
19. La nivel de firmă producătoare de bunuri X, producția fabricată crește cu 20%, iar timpul de muncă s-a mărit doar cu 5%. Salariul inițial al unui angajat fiind de 2000 ron se majorează cu 40% din creșterea productivității muncii. În aceste condiții, salariul nominal devine:
- 2114,24 ron; b. 2314,5 ron; c. 2456 ron; d. 2431 ron
20. Dacă salariul real scade cu 8%, iar rata inflației a fost de 3,2% atunci salariul nominal:
- scade cu 5,06%; b. crește cu 4%; c. scade cu 3,4%; d. scade cu 1,23%.

Capitolul nr.5: Inflația- dezechilibrul macroeconomic

Inflația:

- dezechilibru structural, monetar – material, care este caracterizat de creșterea generalizată a prețurilor și scăderea puterii de cumpărare, masa monetară din circulație depășește nevoile economiei sau masa monetară evoluează divergent în comparație cu oferta de bunuri și servicii;
- creșterea generalizată , durabilă a prețurilor este diferențiată pe categorii de bunuri pe servicii ale factorilor de producție, pe variate piețe teritoriale , de aceea , inflația modifică corelațiile dintre prețurile bunurilor și serviciilor;
- inflația este în primul rând, un dezechilibru monetar, dar care afectează și sfera marfară , prin urmare, inflația semnifică un anumit raport între mărimea fluxurilor bănești și cele reale; inflația este considerată un excedent al masei monetare față de oferta agregată de satisfactori și prodfactori;
- valoarea nominală (salariul nominal) crește mai rapid decât valoarea reală , în situația de inflație
- inflația fiind un dezechilibru monetar – material, determină reorientarea economiilor unităților economice către speculații aducătoare de profit, pe termen scurt, sustrage astfel, din economie investiții productive.
- inflația moderată, controlată – rău necesar al creșterii economice – proces macrosocial preferat în comparație cu șomajul cronic = curba lui Phillips. Poate conduce la schimbări structurale în economie cu efecte pozitive și negative la nivel micro și macroeconomic.

Tipuri:

- Deflația – proces prin care scăderea durabilă , pe termen lung, a nivelului prețurilor este cauzată de restrângerea cererii nominale pentru a diminua tensiunile asupra dinamicii crescătoare a prețurilor.
- Dezinflație – proces care semnifică încetinirea durabilă , controlată și autoîntreținută a ratei de creștere a prețurilor($r > 0$)
- Hiperinflație – formă excesivă a inflației; începe în luna în care creșterea generalizată a prețurilor depășește 50% și se termină în luna anterioară scăderii prețurilor sub această limită, peste care nu se trece cel puțin 1 an.
- Inflație moderată – 3-4%
- Inflație galopantă: rata inflației de 2 cifre
- Stagflație – situația unei țări caracterizată prin inflație rapidă și prin lipsa creșterii notabile a economiei, ”creșterea economică zero” sau chiar recesiune economică;
- Slumpflație – declin economic, o scădere a producției naționale și o inflație rapidă, galopantă.

Măsurarea inflației:

$$I_p = \frac{P_1}{P_0} \times 100$$

$$I_p = \sum Y_i x I_p$$

$$I_p = \frac{\sum Q_1 P_1}{\sum Q_1 P_0} \times 100$$

$$R_i = I_p - 100\%$$

$$V_{reală} = \frac{V_{nominală}}{I_p}$$

$$P_{cb} = \frac{1}{P}$$

$$P_{cb} = \frac{M}{P}$$

$$P_{cb} = \frac{SN}{P} = SR$$

Y_i – ponderea produselor în consumul populației

Q_1 – cantitățile vândute pe feluri de mărfuri în perioada curentă.

Cauzele inflației:

- Inflația prin cerere – creșterea cererii globale de bunuri și servicii în condițiile în care oferta nu se modifică sau crește lent (se cumpără mai mult decât se produce). Situația poate fi cauzată de factori precum:
 1. Creșterea cheltuielilor de consum obținută prin creșterea veniturilor (salariilor), scăderea impozitelor., scăderea ratei dobânzii.
 2. Creșterea cheltuielilor publice: statul investește în infrastructură, dar nu are bani , noua emisiune este generatoare de inflație.
 3. Emisiunea monetară
- Inflație prin ofertă – formă a inflației cauzată de creșterea costurilor de producție și reducerea ofertei de bunuri și servicii din economie, prin :
 1. Creșterea salariului minim pe economie, a salariilor în general, obținută prin revendicări sindicale.
 2. Creșterea prețurilor pentru factorii de producție importați
 3. Creșterea prețurilor pentru ceilalți factori de producție – ”șoc al ofertei”
 4. Creșterea fiscalității

- Spirala inflaționistă.
Inflație ⇒ mișcări greviste ⇒ indexări salariale ⇒ creșterea costurilor de producție a bunului
⇒ creșterea prețului ⇒ scăderea puterii de cumpărare ⇒ un nou puseu inflaționist

Efectele inflației:

1. Redistribuirea veniturilor și bunăstării în economie: sunt favorizați debitorii și defavorizați creditorii, dacă împrumuturile sunt cu rata a dobânzi fixă. De asemenea, persoanele care obțin venituri variabile sunt "protejate" de puseul inflaționist, în comparație cu cei care obțin venituri fixe.
2. Creșterea incertitudinii
3. Recalcularea/calcularea, de fiecare dată, a prețurilor – "costuri – meniu"
4. Corelația pozitivă dintre rata dobânzii și rata inflației:
$$d_n = d_r + R_i$$
5. Scăderea puterii de cumpărare a banilor
6. Destabilizarea schimburilor economice internaționale
7. Apariția crizelor sociale

Politici antiinflaționiste:

Impactul creșterii generalizate a prețurilor și scăderii valorii banilor asupra activității economice este diferențiat în raport de delimitarea dintre inflația anticipată și neanticipată.

Inflația anticipată – mod de receptare a sensului, intensității procesului inflaționist într-un orizont de timp, impune adaptarea comportamentelor unităților economice la evoluția inflației și atenuază impactul acestui dezechilibru la nivel micro și macroeconomic

1. Protecție împotriva efectelor negative: indexarea salariilor și a altor venituri
 $SN_1 = SN_0 + x\%SN_0$, x% se calculează din creșterea prețurilor bunurilor de consum
2. Politici de diminuare și control a inflației:
 - 2.1 măsuri de reducere a cererii prin acțiuni asupra masei monetare
 - creșterea ratei dobânzii
 - încetinirea emisiunii monetare:
 - scăderea cheltuielilor publice
 - creșterea fiscalității
 - control asupra creșterii prețurilor și salariilor
 - 2.2 măsuri care urmăresc creșterea ofertei de bunuri:
 - reducerea fiscalității asupra firmelor
 - facilități acordate producătorilor (neimpozitare profitului reinvestit)
 - măsuri de creștere a productivității muncii

Aplicații:

Alegeți răspunsul corect:

1. Care este cauza principală a inflației prin costuri?
 - a. creșterea șomajului și a ofertei agregate;
 - b. creșterea CTM;
 - c. scăderea prețurilor factorilor de producție;
 - d. scăderea ratei șomajului și a ratei inflației.
2. Prețurile bunurilor de consum cresc cu 4,5%, ca urmare rata inflației este:
 - a. 4%;
 - b. 5%;
 - c. 4,5%;
 - d. 3,4%
3. Salariul nominal crește cu 8%, în timp ce rata inflației este de 10%, atunci salariul real:
 - a. Crește cu 2%;
 - b. scade cu 3,4%;
 - c. scade cu 1,9%;
 - d. scade cu 10%
4. Dacă pensiile se indexează la sfârșitul fiecărui semestru, cu un procent egal cu Ip atunci pensia reală:
 - a. scade;
 - b. crește;
 - c. nu se modifică;
 - d. depinde de deciziile antreprenorilor
5. Dacă se anticipează creșterea într-un ritm mai rapid a prețurilor atunci:
 - a. consumatorii preferă să amâne deciziile de consum;
 - b. consumatorii apelează la credite;
 - c. indivizii economisesc mai mult;
 - d. viteza de circulație a banilor crește.
6. Pentru atenuarea impactului inflației pot contribui:
 - a. creșterea salariilor nominale;
 - b. reducerea fiscalității;
 - c. creșterea șomajului;
 - d. control asupra creșterii prețurilor.
7. În anul precedent salariul nominal a fost de 2400 um. În prezent se indexează cu 4% din creșterea prețurilor, în intervalul de timp T0-T1 rata inflației este de 4%. În aceste condiții, salariul nominal devine:
 - a. 2438,4 um;
 - b. 2403,8 um;
 - c. 2534 um;
 - d. 2405 um
8. Politicile de diminuare și control a inflației presupun:
 - a. creșterea cantității de bani aflate în posesia agenților economici;
 - b. reducerea taxelor pe profitul reinvestit;
 - c. indexarea veniturilor bugetare;
 - d. măsuri de diminuare a productivității muncii.
9. Procesul de încetinire a ritmului de creștere a nivelului general al prețurilor se numește:
 - a. deflație;
 - b. dezinflație;
 - c. stagflație;
 - d. inflație moderată.
10. Dacă rata inflației este 25% atunci puterea de cumpărare a unității monetare:
 - a. scade cu 25%;
 - b. crește cu 20%;
 - c. devine inferioară mărimii inițiale cu 20%;
 - d. nu se modifică.
11. Care dintre următoarele elemente nu reprezintă un cost asociat procesului inflaționist?
 - a. vicierea relațiilor între prețurile relative;
 - b. potențarea incertitudinii și riscului în economie;
 - c. încurajarea investițiilor productive;
 - d. redistribuirea veniturilor în economie.
12. Într-o perioadă de deflație, rata reală a dobânzii :
 - a. Scade;
 - b. crește;
 - c. nu se modifică;
 - d. este impusă de băncile comerciale.
13. Sunt avantajați în perioade de creștere a ratei inflației:
 - a. Investitorii;
 - b. creditorii;
 - c. debitorii;
 - d. persoanele care obțin venituri salariale fixe.

14. Inflația se reduce dacă:
- a. se reduce concurența; b. salariile nominale cresc într-un ritm superior creșterii productivității muncii; c. oferta de bunuri se reduce; d. oferta de bunuri crește.
15. Dacă indicele general al prețurilor este 240%, iar indexarea salariilor a fost de 75% din rata inflației atunci indicele salariului real este:
- a. 116,6%; b. 105%; c. 85,41%; d. 43,75%.
16. Într-un an , rata dobânzii la depozitele bancare este de 12%, iar rata inflației de 10% atunci titularii de depozite bancare:
- a. se vor orienta către piața capitalurilor; b. obțin dobânzi reale negative; c. obțin dobânzi reale pozitive; d. păstrează banii în conturi la vedere.
17. Identificați afirmația falsă:
- a. creșterea masei monetare peste nevoile economiei conduce la creșterea prețurilor; b. creșterea productivității muncii permite combaterea inflației; c. creșterea salariilor concomitent cu scăderea productivității muncii poate determina inflație; d. inflația presupune numai creșterea generalizată a prețurilor.
18. Inflația este principala cauză a creșterii:
- a. ratei reale a dobânzii; b. ofertei nominale a dobânzii; c. excedentului bugetului de stat; d. ratei nominale a dobânzii.
19. Stabilitatea prețurilor în economia națională se realizează când:
- a. toate prețurile din economie sunt constante pe o perioadă data de timp; b. scade masa monetară; c. rata inflației este constantă în mai mulți ani consecutivi; d. se menține puterea de cumpărare a banilor.
20. Efectele economice directe ale inflației sunt:
- a. creșterea ratei șomajului; b. creșterea eficienței economice; c. redistribuirea veniturilor și a bunăstării din economie; d. scăderea prețurilor bunurilor de consum.

Capitolul nr. 6 Șomajul –dezechilibrul pieței muncii

În termenii pieței muncii: șomajul – excedentul ofertei de muncă față de cererea de muncă; șomerii formează suprapopulația relativă pentru care reprezintă un surplus de forță de muncă în raport cu numărul celor angajați($OL > CL$)

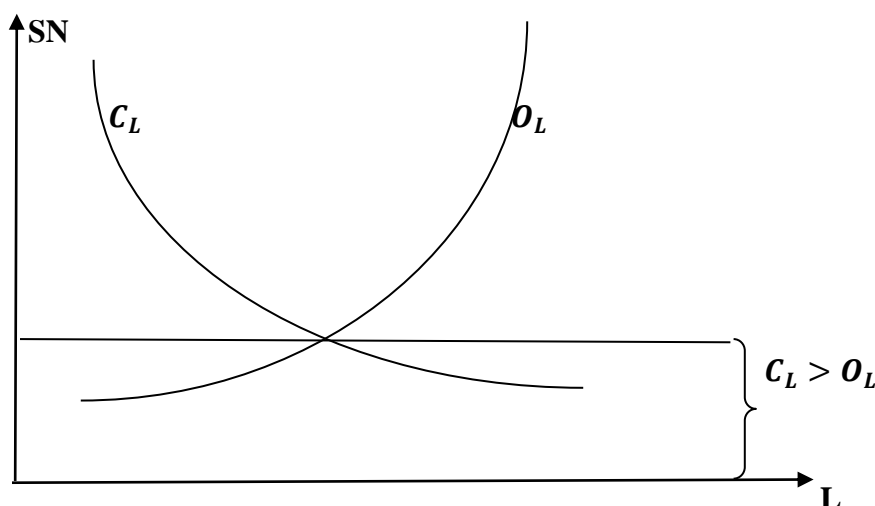
- Oferta de muncă – resursele de muncă salariate, exprimate prin numărul locurilor de muncă solicitate în condiții legale/ cererea de locuri de muncă.
- Cererea de muncă – nevoia de muncă salariată exprimată prin numărul locurilor de muncă oferite de societate / oferta de locuri de muncă .

Șomajul poate fi văzut ca rezultat al schimbărilor intervenite în economie: eforturile depuse pentru creșterea WL, a modificărilor în structura populației active și a eforturilor de creștere economică exprimate prin PIB.

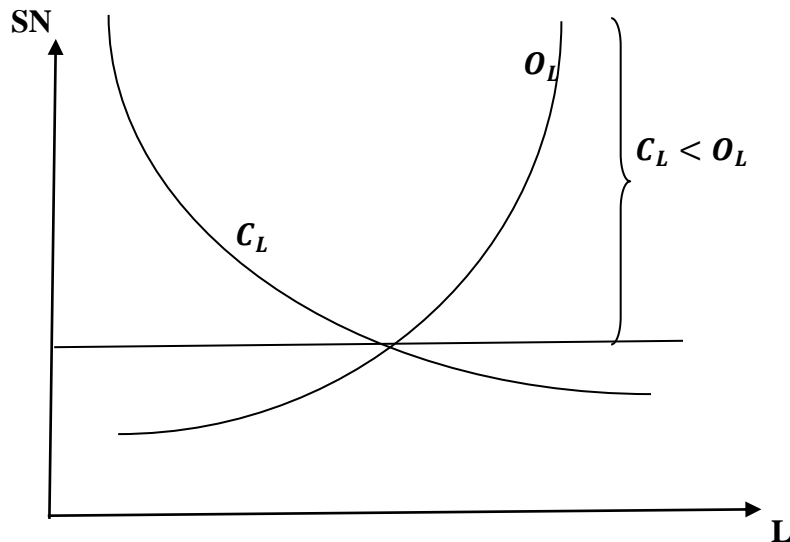
Șomerii sunt persoanele care au vârsta legală de muncă(16 ani, 65 ani), nu au loc de muncă, caută un loc de muncă, sunt disponibile să înceapă munca imediat. Conform acestei definiții, sunt excluse categoriile: elevi, studenți, persoane inactive, persoane care nu-și caută un loc de muncă(femei casnice)

Tipuri de șomaj:

1. Șomajul voluntar: determinat de refuzul de a se angaja al celor care estimează că salariul și condițiile de muncă nu recompensează în mod corespunzător eforturile pe care ei le consimt atunci când lucrează($CL > OL$)
- Șomajul voluntar – generat de negocierile sindicale: sindicatele au ca obiective fie mărirea salariilor, fie obținerea de noi locuri de muncă de către angajatori. Dacă se negociază o creștere a salariilor atunci trebuie să fie compensată și chiar depășită de creșterea WL, ca urmare numărul de lucrători scade, șomajul crește. În concluzie, șomajul este involuntar pentru angajați și voluntar pentru sindicate.

2. Șomajul involuntar: cererea de muncă este inferioară ofertei de muncă($O_L > C_L$)

3. Șomajul fricțional(tranzitoriu) – starea de inactivitate momentană (pe termen scurt) care corespunde unei faze intermediare între încetarea activității unui loc de muncă și încadrarea la un alt loc de muncă.
4. Șomaj ciclic.- excedentul ofertei peste cererea de muncă este explicat prin evoluția ciclică a activităților economice : conjunctura economică și caracterul sezonier al diferitelor activități.
- Șomaj conjunctural – cauzat de alternanța perioadelor de recesiune cu cele de prosperitate economică; caracterizează lumea industrializată
 - Șomaj sezonier – provocat de influențele factorilor naturali asupra activității din construcții și agricultură.
5. Șomaj structural – este determinat de tendințele de restructurare economică , geografică, zonală, socială, care au loc în diferite țări sub incidența crizelor energetice, a revoluției tehnico -științifică, a închiderii unor firme nerentabile, a perimării unor produse , a unor meserii.
- Neconcordanța dintre cererea și oferta de locuri de muncă la nivel de industrie
 - Neconcordanța dintre cererea și oferta de locuri de muncă pe zone geografice/regiuni (șomaj regional)
 - Competiția internațională
6. Șomaj tehnologic – datorat substituirii muncii prin capital
7. Șomaj tehnic – inactivitatea forțată impusă de discontinuitățile care survin în procesele de producție : greve, defecțiuni ale unor mașini, întreruperi de energie.
8. Șomaj natural: șomaj normal și acceptat pentru o economie funcțională; format din șomaj voluntar, fricțional și structural

Caracteristicile șomajului:

1. Nivelul șomajului:

- Mărimi absolute: Număr de șomeri : N_s PA – populație aptă
 $PAN = PA - PO$
 $NS = PAN - (\text{elevi, studenți...})$ PO – populație ocupată

- Mărimi relative :

$$R_s = \frac{NS}{PA} \times 100$$

$$R_s = \frac{NS}{PO} \times 100$$

$$G_o = \frac{PO}{PA} \times 100$$

$$G_{no} = \frac{PAN}{PA} \times 100$$

G_o – grad de ocupare

2. Intensitatea șomajului:

- Șomaj total
- Șomaj parțial
- Șomaj aparent – constatat și măsurat efectiv de instituțiile specializate, pe baza acestuia se plătesc indemnizațiile de șomaj
- Șomaj latent/ deghizat – existența locurilor de muncă cu WL scăzută , angajarea unui număr mai mare de persoane față de necesar; este întâlnit mai laes la nivelul administrației publice.

3. Durata

4. Structura

Efecte:

1. Economice:

1.1 reducerea PIB (producție necreată de persoanele aflate în șomaj)

1.2 creșterea cheltuielilor cu protecția socială

1.3 reducerea eficienței forței de muncă (pierderea dexterității în privința specializării)

1.4 reducerea veniturilor/veniturilor reale

1.5 scăderea nivelului de trai

2. Sociale

2.1 creșterea criminalității, a sinuciderilor

2.2 stări de depresie, excludere socială.

Măsuri:

1. de protecție a șomerilor:

- indemnizația de șomaj
- alocație de sprijin
- plăți compensatorii, aceste măsuri au două funcții: de asigurare și de asistență

Funcția de asigurare: - suplimentarea veniturilor pentru completarea sau asigurarea mijloacelor de trai pentru o perioadă dată de timp și atât cât persoana dovedește că este șomer și că realizează un venit sub anumit nivel

Funcția de asistență : - contribuie la diminuarea șomajului prin susținerea programelor de calificare, recalificare, reconversie profesională, pentru încadrarea în muncă a șomerilor.

Rolul activ al indemnizației de șomaj se manifestă direct și indirect. Direct, prin nivelul său, descurajează persoanele să renunțe la locul de muncă pentru a beneficia de indemnizație de șomaj. Indirect, indemnizația încurajează întreprinderile de a oferi locuri de muncă plătite cu salarii mici, dar ”atrăgătoare ” pentru șomeri = dumping social

Dumpingul social ≡ expresie pentru cele mai scăzute salarii, costuri sociale și standarde care permit anumitor țări să producă mai ieftin și să atragă investitori

= creează concurența neloială.

Măsuri de reducere a șomajului:

1. pentru stimularea ofertei de muncă:

- 1.1 programe de reconversie profesională
- 1.2 programe de consiliere și asistență privind orientarea și reorientarea profesională
- 1.3 măsuri de stimulare a reîncadrării în muncă

2. pentru stimularea cererii de muncă

- 2.1 facilități pentru firmele care angajează șomeri: reducerea fiscalității, condiții de creditare avantajoase, statul suportă o parte din salariul plătit șomerilor reangajați
- 2.2 sprijin public pentru dezvoltarea afacerilor
- 2.3 crearea unui mediu favorabil afacerilor

Aplicații:

Alegeți răspunsul corect:

1. Care dintre următoarele caracteristici nu este valabilă în ceea ce privește șomajul?
 - a) este un dezechilibru al pieței muncii
 - b) oferta de muncă este superioară cererii de muncă
 - c) dezechilibrul altor piețe generează efecte pe piața muncii, inclusiv asupra gradului de ocupare a forței de muncă și șomajului
 - d) statul trebuie să genereze pentru toți cei aflați în șomaj locuri de muncă în sectorul public

2. Șomajul extins generează anumite consecințe între care nu se numără:
 - a) reducerea veniturilor din muncă și reducerea consumului
 - b) creșterea economisirii private, sursa importantă pentru susținerea investițiilor
 - c) reducerea abilităților profesionale și alterarea sistemului de valori personale
 - d) tensiuni sociale și extinderea fenomenului infracțional

3. Rata șomajului este 10%. Populația activă disponibilă crește cu 1%. Dacă șomajul crește cu 11,1%, atunci rata șomajului, calculată la PA:
 - a) se reduce cu 1 punct procentual;
 - b) crește cu 1 punct procentual;
 - c) se reduce cu 10%;
 - d) crește cu 1%;

4. Persoanele care doresc să se angajeze la salariul existent pe piață, dar nu o pot face pentru că nu există locuri de muncă sunt incluse în categoria șomajului:
 - a) natural;
 - b) fricțional;
 - c) involuntar;
 - d) voluntar;

5. Șomajul voluntar:
 - a) corespunde șomajului tehnologic;
 - b) este cauzat de evoluția ciclică a economiei;
 - c) cuprinde persoanele care nu au un loc de muncă și ar dori să lucreze, dar la un salariu mai mare decât cel existent pe piață la momentul respectiv;
 - d) este cauzat de sezonalitatea unor activități.

6. Șomajul apare în situația în care:
 - a) cererea de locuri de muncă este inferioară ofertei de locuri de muncă;
 - b) oferta de muncă depășește cererea de muncă;
 - c) oferta de muncă este inferioară cererii de muncă;
 - d) oferta de muncă este egală cu cererea de muncă;

7. Dacă populația ocupată este de 9 ori mai mare decât numărul șomerilor, atunci rata șomajului este:
- a) 10%;
 - b) 11,1%;
 - c) 20%;
 - d) 90%;
8. Șomajul determinat de modificările structurii pe ramuri și activități a economiei naționale este șomaj:
- a) ciclic;
 - b) structural;
 - c) fricțional;
 - d) sezonier;
9. Raportul dintre numărul șomerilor și populația ocupată este de 1 la 4. Rata șomajului, calculată la populația activă disponibilă, este:
- a) 25%;
 - b) 20%;
 - c) 30%;
 - d) 15%.
10. Șomajul crește atunci când:
- a) investițiile cresc;
 - b) se adoptă noi forme de angajare cu timp parțial;
 - c) economia este în expansiune;
 - d) investițiile scad
- 11. În rândul măsurilor întreprinse în vederea reducerii șomajului nu se înscriu:**
- a) sprijinirea pregătirii și calificării celor aflați în căutarea unui loc de muncă;
 - b) facilități diverse (de exemplu, fiscale) acordate întreprinderilor care angajează șomeri;
 - c) control mai riguros asupra masei monetare prin creșterea ratei dobânzii
 - d) trecerea la noi forme de angajare, de genul celor cu timp parțial sau contracte de muncă pe durată determinate;
12. Dacă echilibrul pieței muncii presupune determinarea unui salariu de echilibru de 167 um, iar evoluția reală a acestui tip de piață impune un salariu de 180 um atunci :
- a. scade numărul celor care doresc să se angajeze
 - b. oferta de locuri de muncă este superioară cererii de locuri de muncă
 - c. se amplifică motivația voluntară a șomajului
 - d. persoanele apte caută un loc de muncă, dar nu-l găsesc.

13. Rata de activitate(gradul de ocupare) este de 82% la o populație totală de 25 mil. persoane. Dacă populația inaptă reprezintă 20% din populația totală atunci rata șomajului este:
- a. 15,6%; b. 21,9 %; c. 24%; d. 12,6%
14. Crizele energetice , precum și perimarea unor produse pot fi cauze ale șomajului de tip:
- a. fricțional; b. conjunctural; c. structural; d. voluntar
15. Între șomaj și PIB există o relație:
- pozitivă deoarece șomajul conduce la creșterea costurilor bugetare; b. pozitivă deoarece se reduce munca la negru; c. negativă deoarece se pierde producția care ar fi fost realizată de șomeri; d. crescătoare deoarece statul plătește indemnizații de șomaj

Capitolul nr. 7. Ciclul economic.Echilibru macroeconomic.

I: **Ciclicitatea economică** se referă la alternanța , cu o anumită regularitate în timp, a perioadelor de expansiune economică cu perioadele de recesiune, fiind cauzată de fluctuațiile activității economice:

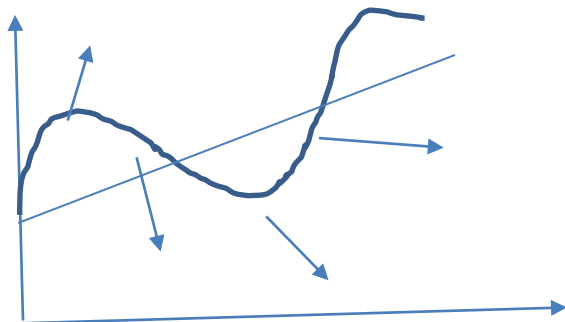
- Sezoniere determinate de succesiunea anotimpurilor(construcții, agricultură): sunt previzibile , anticipate
- Întâmplătoare , accidentale , determinate de factori aleatorii: cataclisme naturale
- Ciclice : caracterizate de alternanța perioadelor de prosperitate cu cele de regres, normalitate din punct de vedere economic. Sunt explicate prin evoluția eficienței economice a agenților economici : *a modului specific de evoluție a eficienței marginale a capitalului, legea lui Keynes.*

Ciclul economic reprezintă perioada de la începutul unei contracții a activității economice de ansamblu până la începutul celei următoare.

Ciclurile economice pot fi:

- pe termen scurt : 10 – 40 luni(ușoara expansiune respectiv recesiune)
- pe termen mediu : 4-6 ani până la 10-12 ani
- pe termen lung : 40 -60 ani- se schimbă modul de producție specific economiei naționale.(economia digitală)

Fazele unui ciclu economic:

- criza } recesiune economică
- depresiune }
- înviorarea economică } expansiune (boom economic)
- avântul econ }

- ❖ Caracteristicile expansiunii economice: producția(PIB), veniturile și gradul de ocupare a forței de muncă cresc:
 - cresc salariile, profiturile și vânzările
 - afaceri prospere, ieftinirea creditului, accentuarea dorinței de investiții productive , ca urmare crește cererea de titluri de valoare și a cursului titlurilor de valoare.
 - ”oază de fericire”

- ❖ Caracteristicile recesiunii economice: producția(PIB), veniturile și gradul de ocupare a forței de muncă scad, creditul se scumpește, incertitudinea plasamentelor în titlurile de valoare crește, rata șomajului se amplifică, insatisfacțiile economice și sociale sunt numeroase.

Dar fiecare etapă își are semnificația proprie: astfel, în perioade de expansiune sunt satisfăcute foarte repede aspirații de progres economic, iar recesiunea , cu costuri mai mici sau mai mari, restabilește, echilibrele în economie, restructurează și reînnoiește factorii de producție, înnoiește capitalul perimat cu alte tehnologii performante.

Trecerea de la recesiune către creștere economică(avânt) se realizează prin înnoirea echipamentelor de producție(formarea netă a capitalului fix), dar și constituirea de stocuri de factori de producție(investiție în capitalul circulant), chiar dacă acest proces este de durată și implică costuri ridicate.

Politici anticiclice

Politica monetară și de credit: instrumente : rata dobânzii(d') , creditul, masa monetară.

Recesiune economică: d' scade, creditul se ieftinește, volumul creditelor se mărește, masa monetară crește.

Expansiune: d' crește , se scumpește creditul , volumul creditelor scade, masa monetară scade.

Politica fiscală: instrumente: impozitele

Recesiune: scad impozitele, veniturile nete se măresc, consumul și investițiile cresc.

Expansiune: cresc impozitele pentru frânarea cererii de consum și a investițiilor.

Politica cheltuielilor publice:

Recesiune: cresc cheltuielile statului fiind orientate către investiții socio – culturale, investiții în întreprinderi publice, achiziții de stat., rezultatul așteptat constând în creșterea cererii agregate la care firmele răspund prin creșterea producției, a PIB –ului și reducerea șomajului.

Expansiune: scad cheltuielile publice

Abordate în legătură, politica cheltuielilor publice și cea fiscală formează politica bugetară a statului, reprezentând practic, posibilitățile de intervenție a statului în economie pentru redresarea econ și încetinirea ritmului creșterii.

În concluzie, este firesc ca etapele de recesiune economică să fie completate de avânt și creștere economică.

Creșterea economică – expansiunea pe termen lung a potențialului productiv al unei țări, desemnează dinamica ascendentă a PIB real pe locuitor, considerată ca rezultat al factorilor ce influențează mărimea sa, inclusiv a mediului socio –economic în care are loc. Este măsurată cu ajutorul a doi indicatori:

- Creșterea reală a PIB
- Creșterea reală a PIB pe locuitor.

$$PIB_{real} = \frac{PIB_{nominal}}{I_p}$$

Dacă PIB real crește mai rapid decât numărul de locuitori, creșterea economică este **pozitivă**, în situație opusă, creșterea economică **fiind negativă**(declin economic), iar pentru ritmuri identice de creștere a PIB și numărului de locuitori, discutăm de **creștere zero**.

Tipuri de creștere economică:

- Extensivă – bazată pe aportul cantitativ al factorilor de producție. Ținând cont de acest aspect, sunt favorizate sistemele care se bazează pe resurse naturale(pământ, apa, resurse minerale), resurse umane(forță de muncă specializată , nivel de educație ridicat al populației), resurse de capital și progres tehnic.
- Intensivă – bazată pe aportul preponderent calitativ al factorilor de producție.
- Creștere econ inflaționistă – creșterea prețurilor depășește creșterea PIB-ului real
- Creștere econ neinflaționistă – creșterea PIB-ului real este superioară creșterii prețurilor.

Beneficiile creșterii economice:

- Creșterea standardului de viață
- Creșterea numărului de noi locuri de muncă
- Creșterea investițiilor de capital
- Creșterea veniturilor bugetare
- Promovarea dezvoltării tehnologice.

Costurile creșterii economice:

- Sacrificarea consumului curent
- Inegalitatea dintre venituri

- Costuri sociale(șomaj, reconversie profesională, modificări structurale economice)
- Deteriorarea mediului natural
- Epuizarea resurselor regenerabile

Politici de creștere economică orientate spre cerere:

- Reducerea nivelului de taxare și impozitare
- Creșterea nivelului cheltuielilor guvernamentale
- Scăderea ratei dobânzii

Politici orientate către ofertă:

- Promovarea educației
- Promovarea activității de cercetare științifică
- Promovarea mobilității persoanelor.

Dezvoltarea economică – fenomen macroeconomic și social ce surprinde ansamblul transformărilor pozitive cantitative, calitative și structurale care se produc la nivelul unui sistem economic, inclusiv în condițiile de viață.

Progres economic – creșterea de durată a calității vieții și a nivelului de civilizație.

IDU- indicatorul dezvoltării umane, indicator compozit care cuprinde:

- Nivelul de educație exprimat prin rata de instruire a adulților și numărul mediu de studiu
- Nivelul sănătății – speranța medie de viață.
- Standardul de viață – PIB real/locuitor

Echilibrul economic este o stare spre care tinde piața națională în ansamblul ei, precum și diferitele piețe(bunuri și servicii, monetară, a muncii) , caracterizată prin egalitatea dintre cerere și ofertă sau prin existența unor diferențe nesemnificative dintre ele- pentru a nu genera dificultăți economice și sociale grave.

Echilibru economic general, manifestat pe ansamblul economiei, situație a unor piețe interdependente caracterizate prin egalitatea dintre cererea și oferta agregată.

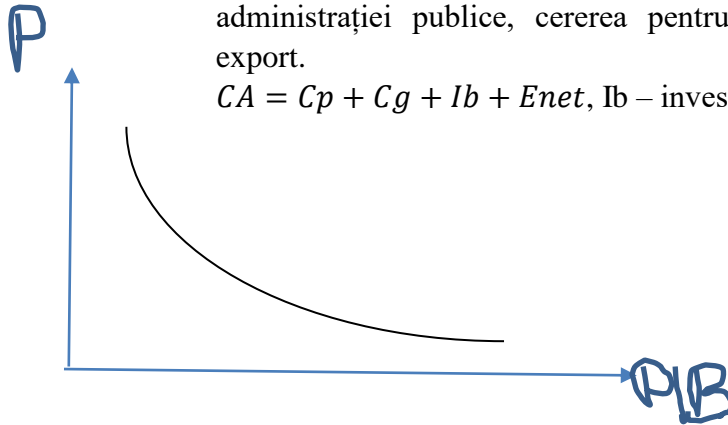
Echilibru economic parțial, manifestat la nivelul unor piețe, stare de echilibru spre care tind cererea și oferta pe diverse piețe.

Echilibru macroeconomic pe piața bunurilor economice presupune:

$$\text{cererea agregată} = \text{oferta agregată}$$

Cererea agregată:

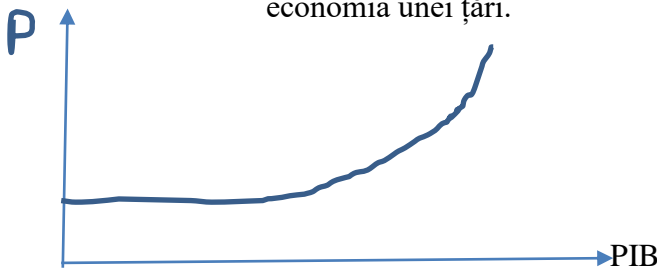
- totalitatea cheltuielilor agregate pe care agenții economici intenționează să le efectueze pe o perioadă, în raport cu veniturile agregate și nivelul general al prețurilor.
- cuprinde cererea pentru bunuri și serviciile populației, cererea administrației publice, cererea pentru investiții și cererea pentru export.

$$CA = Cp + Cg + Ib + Enet, Ib - \text{investiția brută planificată}$$

Oferta agregată :

- cantitatea totală de bunuri economice disponibile pentru vânzare într-o economie națională, în funcție de nivelul general al prețurilor într-o perioadă dată de timp.- PIB
- Include atât bunurile de capital cât și de consum
- Oferta agregată pe termen scurt
- Oferta agregată pe termen lung – **PIB potențial** – acel nivel al PIB care s-ar obține în condițiile utilizării optime a resurselor existente în economia unei țări.

$$PIB = Cp + Cg + I + Enet, I - \text{investiția brută realizată}$$

Condiții de echilibru(premise):

- Agenții economici doresc să consume tot ce s-a produs, prin urmare, la un anumit nivel al prețurilor tot venitul național este cheltuit
- La un anumit nivel general al prețurilor, firmele doresc să producă un anumit venit național(PIB) , nici mai mult nici mai puțin.

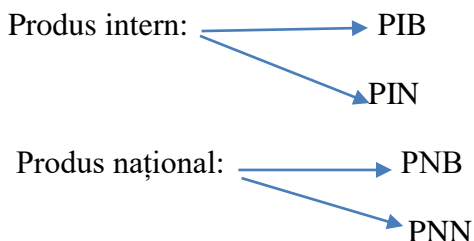
Rolul determinant în asigurarea echilibrului care este întâmplător și temporar , îi revine pieței. Dacă piețele nu au capacitatea de a realiza echilibru , este necesară intervenția statului care reglează imperfecțiunile pieței prin măsuri specifice.

Dezechilibrele pieței bunurilor sunt:

- Absorbția: oferta agregată este mai mică decât cererea agregată; toți purtătorii cererii au venituri și pot cheltui pentru a-și satisface nevoile pe bunuri materiale și servicii mai mult decât produce economia. Firmele ofertant observând că vând tot ce produc sau că ar putea să vândă mai mult , vor spori producția contribuind la realizarea echilibrului.
- Presiune: oferta agregată este superioară cererii agregate. Firmele observă că , o parte din producția lor nu se vinde și sunt nevoite să-și mărească stocurile(cheltuieli suplimentare) va reduce producția de bunuri până va egala volumul cererii.

Capitolul nr. 8 Venit. Consum. Investiții

Rezultate macroeconomice – indicatori macroeconomici

Produsul intern - se referă la bunurile finale create de agenții economici care desfășoară activitate în interiorul țării respective(rezidenți).

Produsul național – are în vedere bunurile finale care sunt create de agenții economici naționali, indiferent unde își desfășoară activitatea(în propria țară sau în exterior).

Produsul brut include consumul de capital fix(A) în calculul producției finale.

Produsul net nu include A.

Indicatorii macroeconomici se exprimă în următoarele tipuri de prețuri:

- Prețurile pieței(P_p), suportate de consumatori pentru achiziționarea bunurilor economice necesare.
- Prețurile factorilor(P_f) suportate de producători pentru realizarea bunurilor (prețurile factorilor de producție folosiți în procesul fabricării).

$$P_p = P_f + Taxe indirecte - Subvenții$$

- Prețuri nominale(curente, de piață) – influențate de fenomenele inflaționiste
- Prețuri reale (constante) – neinfluențate de fenomenele inflaționiste

Produsul global brut(PGB) – valoarea tuturor bunurilor create în economie de către agenții economici, de regulă, într-un an.

Produsul intern brut(PIB) – valoarea bunurilor finale create într-un sistem de agenții economici rezidenți, într-un an.

❖ Metoda producției:

$$PIB = PGB - Ci, Ci = \text{consum intermediar}$$

❖ Metoda cheltuielilor:

$$PIB = Cp + Cg + Ib + Enet$$

$$\left. \begin{array}{l} Cp - \text{consumul menajelor, consum privat} \\ Cg - \text{consum al administrației centrale și locale} \end{array} \right\} Cf = Cp + Cg$$

Cf – consum final

Ib – investiția brută

E net – export net : $Enet = E - H$, H – import, E – export

❖ Metoda veniturilor:

$$PIB = \text{salarii} + \text{profituri} + \text{rentă} + \text{dobândă netă}$$

Dobânda netă = Dobânda încasată – dobânda plătită

Produs intern net (PIN) – valoarea netă a bunurilor economice finale create de rezidenți într-o perioadă de un an

$$PIN = PIB - A$$

Produs național brut (PNB)

$$PNB = PIB \pm Srei$$

Srei – soldul relațiilor economice internaționale = diferența dintre rezultatele brute ale agenților economici naționali în străinătate și cele ale agenților economici străini pe plan național).

Produs național net (PNN) – reflectă valoarea netă a bunurilor finale create de agenții economici naționali indiferent unde își desfășoară activitatea, într-un an.

$$PNN = PNB - A$$

Venitul național (VN) – PNNpf

$$PNNpf = PNNpp - \text{taxe indirecte} + \text{Subvenții}$$

Pentru veniturile câștigate (salarii, profit, rente, dobânzi nete), fiecare persoană plătește taxe și impozite directe, de aceea :

$$Vpdisponibil = V + Vt - I$$

V – venituri cuvenite

V_t – venituri din transferuri(burse, alocații, pensii, prime)

I – impozite directe

Utilizarea venitului

Venitul disponibil obținut efectiv de posesorii factorilor de producție este folosit pentru consum[©] și partea care nu se consumă este reprezentată de economii(S)

$$V = C + S$$

Consumul – partea cea mai importantă a cheltuielilor agregate concretizate în achiziționarea de către menaje a bunurilor și serviciilor de pe piață pentru satisfacerea nevoilor imediate.

Economiile – excedentul de venit peste ce este folosit pentru consumul curent, realizat de gospodăriile casnice și de către firme . Economiile(S) realizate la nivelul economiei naționale se transformă în investiții(I) , care sunt utile pentru sporirea producției. Acest lucru se obține prin transformarea economiilor în bunuri de capital(acumulare de capital). Ținând cont de acest aspect, transformarea economiilor în acumulare de capital este sacrificiul populației pentru a se bucura în viitor de un consum mai bun.

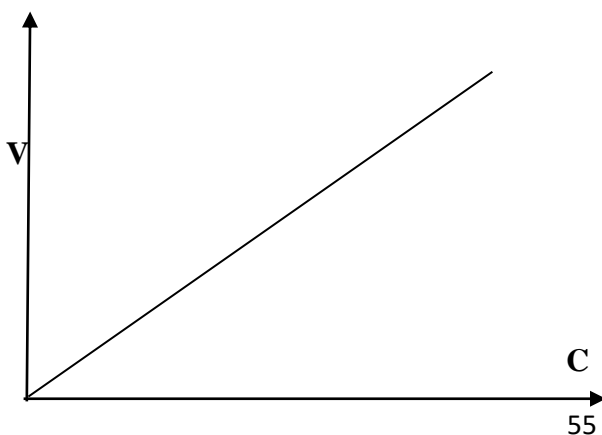
$$C = V - S$$

Rata medie a consumului sau înclinația medie spre consum:

$$c^- = \frac{C}{V} \times 100, c^- < 1$$

Ținând cont că, pe măsură ce venitul crește sau scade , consumul crește sau scade într-o măsură mai mică **atunci înclinația medie spre consum are tendința de reducere.**

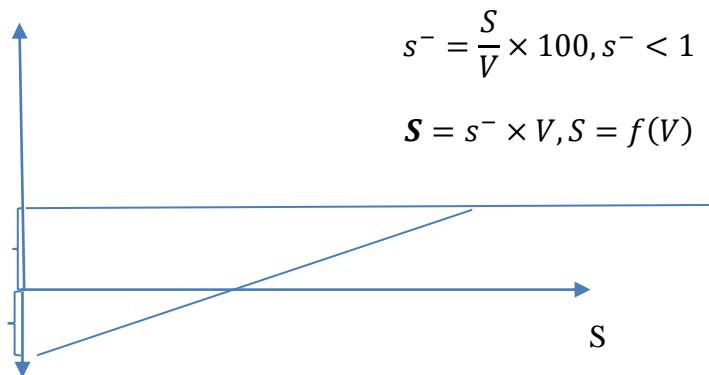
$$C = c^- \times V, C = f(V)$$

Economiile:

$$S = V - C$$

Rata medie a economisirii sau înclinația medie spre economisire:

$$c^- + s^- = 1$$

Înclinația marginală spre consum:

$$c' = \frac{\Delta C}{\Delta V} \times 100, 0 < c' < 1$$

$$C = Ca + c'V,$$

$$S = -Ca + s'V,$$

Ca – consumul autonom (de bază) reprezintă consumul determinat de alți factori decât venitul: averea, stocul de bunuri de folosință îndelungată, rata anticipată a inflației.

Înclinația marginală spre economisire:

$$s' = \frac{\Delta S}{\Delta V} \times 100, 0 < s' < 1$$

$$c' + s' = 1$$

Funcția economisirii este crescătoare în raport cu nivelul venitului disponibil.

Dezeconomisirea – economisirea este negativă întrucât $V < C$

”Nivel de ruptură” - $V = C, S = 0$

Legea psihologică fundamentală a lui Keynes privind înclinația marginală spre consum și economisire:

$I_S > I_V > I_C$, pe termen lung sau $I_V > I_C, I_V < I_S$

$I_V > I_C > I_S$, pe termen scurt

Factorii care influențează consumul și economisirea(Keynes) sunt:

- Obiectivi: nivelul și dinamica salariului(venitului), modificarea așteptărilor în ceea ce privește raportul dintre cheltuielile de consum , în prezent și viitor, modificarea politicii fiscale, modificări neprevăzute ale prețurilor diferitelor elemente de capital fix sau circulant, creditul de consum, anticipările consumatorilor cu privire la evoluția raporturilor dintre veniturile prezente și cele viitoare, dintre oferta actuală și cea viitoare
- Subiectivi: dorința oamenilor de a crea rezerve bănești pentru situații neprevăzute, constituirea de rezerve bănești pentru bătrânețe sau protejarea anumitor persoane, instinctul de ridicare a standardului de viață al oamenilor, senzația de in dependență și de libertate de mișcare pe seama existenței unor sume de bani economisite, dorința de a lăsa avere moștenitorilor, manifestarea , la unele persoane, a zgârceniei

Într - o economie închisă: **$S = I$**

Investiții: cheltuieli pentru realizarea , achiziționarea, modernizarea bunurilor, refacerea și dezvoltarea acestora care au ca rezultat mărirea capitalului tehnic în funcțiune.

$$I_b = I_n + A$$

I_b – investiția brută

I_n – investiția netă – partea din venit cheltuită pentru formarea capitalului tehnic, adică creșterea volumului capitalului fix și creșterea stocurilor de capital circulant.

A sau CCF – investiția de înlocuire

$$k = \frac{\Delta V}{\Delta I} > 1$$

Investiția este procesul economic fundamental care provoacă o creștere a venitului, de unde decurge o nouă creștere a consumului și a economiilor, un nou imbold de a injecta în economie noi factori de producție.

$$k = \frac{1}{s'} = \frac{1}{1 - c'}$$

Venitul obținut prin investiții este un venit viitor, el trebuie actualizat, adică adus în prezent ca mărime pe baza relației:

$$Vp = \frac{Vn}{(1 + d)^n}$$

Vp- venit prezent

Vn – venit viitor, obținut peste n ani

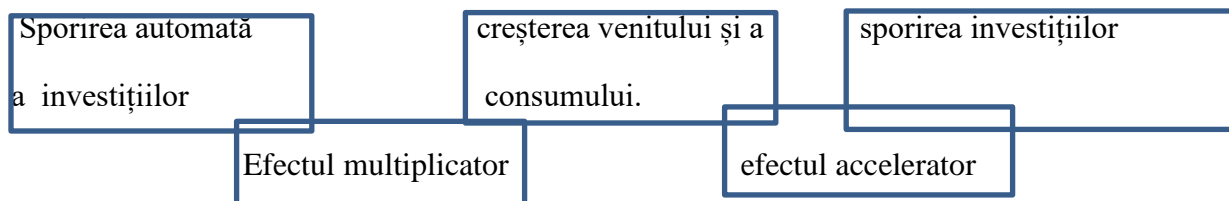
Acceleratorul investițiilor:

$$a = \frac{I_t}{\Delta V}, 0 < a < 1$$

Corespunzător principiului acceleratorului la nivelul economiei, volumul investițiilor în perioada t(I_t) provine din sporirea venitului național.

Acțiunea principiului acceleratorului este valabilă numai în situația în care capitalul necesar pentru a obține venitul național din momentul t este mai mare decât capitalul disponibil existent în perioada t-1. Dacă diferența este negativă, înseamnă că, a avut loc un fenomen de dezinvestiție.

În concluzie:

$$\left. \begin{array}{l} c' = \frac{\Delta C}{\Delta V} \\ a = \frac{I_t}{\Delta V} \end{array} \right\} I_t = \frac{a}{c'} \times \Delta C$$

Aplicații:

Alegeți răspunsul corect:

- La un venit egal cu zero, consumul autonom va corespunde:
 - unei dezechimonii de aceeași mărime;
 - unei dezechimonii mai mari;
 - unei dezechimonii mai mici;
 - unei economii pozitive.
- Dacă funcția consumului este liniară atunci înclinația marginală spre consum este :
 - constantă;
 - descrescătoare;
 - crescătoare;
 - supraunitară.
- Dacă înclinația marginală spre consum este de 0,8 atunci :
 - sporirea un o unitate a investițiilor conduce la creșterea venitului cu două unități;
 - sporirea investițiilor cu 2 unități duce la mărirea venitului cu 8 unități;
 - creșterea investițiilor cu 3 unități duce la mărirea investițiilor cu 15 unități;
 - creșterea investițiilor conduce la majorarea venitului cu același procent.
- Funcția de consum într-o economie este descrisă de următoarea ecuație: $C = 100 + 0,7V$, iar investițiile de ecuația $I=50$. Nivelul de echilibru al venitului este:
 - 100;
 - 50;
 - 500;
 - 150.
- Conform teoriei keynesiene, principalul factor de care depinde consumul este:
 - venitul;
 - politica fiscală;
 - creșterea economică;
 - așteptările consumatorilor.
- Dacă venitul crește atunci:
 - ponderea consumului în venit va crește;
 - ponderea consumului în venit se reduce;
 - creșterea absolută a economiilor este mai mare decât creșterea absolută a venitului;
 - consumul absoarbe integral creșterea venitului.
- Dacă venitul disponibil crește cu 80.000 um, din care creșterea consumului reprezintă 80% atunci înclinația marginală spre economisire este:
 - 0,8;
 - 0,4;
 - 0,2;
 - 0,9.
- Atunci când înclinația marginală spre economii crește :
 - Înclinația marginală spre consum crește;
 - multipliatorul investițiilor scade;
 - gradul de ocupare crește;
 - inflația scade.
- Când are loc o sporire a investițiilor , multipliatorul investițiilor ilustrează faptul că:
 - venitul crește cu o mărime egală cu k;
 - venitul crește cu o mărime invers proporțională cu k;
 - scade cu o mărime de k ori mai mare decât sporirea investițiilor;
 - crește cu o mărime de k ori mai mare decât sporirea investițiilor.
- În T1 față de T0 consumul crește cu 50%, iar venitul cu 60%. Cunoscând că în T0 înclinația medie spre consum a fost 75%, determinați înclinația marginală spre consum, înclinația marginală spre economisire și multipliatorul investițiilor:
 - 0,3, 0,8, 2,5;
 - 1; 0,5; 2;
 - 0,8,0,2,1,25;
 - 0,62, 0,38, 2,63.
- Considerăm cu funcția economisirii este $S = 0,2V - 10$, atunci dacă:
 - Investițiile sporesc cu o unitate, venitul crește cu 2 unități;
 - investițiile sporesc cu 3 unități, venitul crește cu 15 unități;
 - investițiile sporesc cu 2 unități, venitul sporește cu 8 unități;
 - investițiile sporesc cu o unitate, venitul crește cu 4 unități.
- În anul T0, venitul disponibil este de 100 um, iar economiile sunt 40 um. Dacă, în anul următor , venitul disponibil crește cu 50% , iar înclinația marginală spre consum este 0,8 atunci economiile și multipliatorul investițiilor vor fi:

- a. 50 um, 5; b. 100 um, 4; c. 40 um,5; d. 100 um, 5.
13. În perioada $T_0 - T_1$, venitul crește cu 500 um. Dacă înclinația marginală spre consum este 0,4 atunci economiile:
- a. se vor reduce cu 200 um; b. vor crește cu 300 um; c. se dublează; d. vor crește cu 100 um.
14. Investițiile scad atunci când:
- a. se reduce rata dobânzii; b. se anticipează o reducere a profiturilor viitoare; c. crește cererea de consum; d. se accelerează amortizarea capitalului fix.
15. Dacă cheltuielile de consum se reduc cu 90 mil um când venitul înregistrează o scădere cu 100 mil um atunci înclinația marginală spre consum este:
- a. 1,1; b. 0,9; c. 0,1; d. -0,9.

Răspunsuri:

Capitolul 1. Aplicații	Capitolul 2 Aplicații	Capitolul 3 Aplicații	Capitolul 4 Aplicații	Capitolul 5 Aplicații	Capitolul 6 Aplicații	Capitolul 8 Aplicații
1a	1b	1b	1a	1b	1d	1b
2b	2b	2c	2b	2c	2b	2a
3b	3c	3b	3d	3c	3b	3c
4c	4a	4c	4c	4c	4c	4c
5d	5c	5a	5a	5c	5c	5a
6a	6c	6c	6d	6d	6b	6b
7b	7b	7d	7b	7b	7b	7c
8b	8c	8a	8d	8b	8b	8b
9b	9d	9b	9b	9b	9b	9d
10a	10a	10a	10d	10c	10d	10d
11a	11b	11b	11d	11c	11c	11b
12 b	12a	12a	12b	12a	12d	12a
13 c	13b	13a	13b	13c	13b	13b
14 d	14b	14b	14b	14d	14c	14b
15 b	15b	15d	15c	15c	15c.	15b
16b	16d	16c	16c	16c		
17a	17c	17a	17b	17d		
18b	18b	18b	18a	18d		
19a	19c	19c	19a	19c		
20a	20b	20a	20a	20c.		
21b	21d	21d				
22a	22c	22c				
23c	23a	23b				
24a	24a	24a				
25b	25b	25d				
26c	26b					
27d	27a					
28d	28c					
29c	29a					
30a	30d					
31b						
32a						
33b						
34c						
35b						

Cuprins

Capitolul nr. 1 : Piața – spațiul de desfășurare a activității economice	1
1.1 Piața	3
1.2 Mecanismul concurențial	8
Aplicații:	11
Capitolul nr. 2: Piața monetară	14
Aplicații:	19
Capitolul nr. 3: Piața capitalurilor	22
3.1 Piața capitalurilor (financiară)	22
3.2 Piața capitalurilor:	23
Aplicații:	26
Capitolul nr. 4: Piața muncii	29
4.1 Piața muncii	29
Aplicații:	33
Capitolul nr.5: Inflația- dezechilibrul macroeconomic	35
Aplicații:	38
Capitolul nr. 6 Șomajul –dezechilibrul pieței muncii	40
Aplicații:	44
Capitolul nr. 7. Ciclul economic.Echilibru macroeconomic.	47
Capitolul nr. 8 Venit. Consum. Investiții	53
Aplicații:	59
Răspunsuri:	61

ISBN 978-606-9734-12-4

Editura Evomind, 2021

<https://evomind.org/>